

Examenreglement

havo/vwo

schooljaar 2023-2024

voorlopige vaststelling directeur/bestuurder	01/06/2023	Proces/document eigenaar	E. Voorberg
MR: Personeelsgeleding instemming /advisering/informatie Oudergeleding instemming /advisering /informatie Leerlingeleding instemming /advisering /informatie	08/06/2023	Versienummer	15.0
definitieve vaststelling directeur/bestuurder	09/08/2023	Communicatie	
Ingangsdatum	01/08/2023	Website	Ja/Nee
Evaluatie	n.v.t.	Esdal Drive: Personeelshandboek Personeesinfo	Ja/Nee Ja/Nee

Examenreglement havo/vwo, schooljaar 2023-2024

De directeur/bestuurder van Stichting Esdal College, Scholengemeenschap voor openbaar voortgezet onderwijs in Emmen en omstreken (hierna: “het Esdal College”);

Optredend als bevoegd gezag van het Esdal College, scholengemeenschap voor vwo, havo en vmbo;

Gelet op [artikel 2.60](#) en [artikel 2.60e](#) van de [WVO 2020](#) en het voorstel van de examencommissie voor een examenreglement en een programma van toetsing en afsluiting (PTA);

Overwegende dat het Examenreglement havo/vwo van het Esdal College op een aantal punten bijgesteld dient te worden;

Besluit

per 1 augustus 2023 het geactualiseerde Examenreglement havo/vwo van het Esdal College vast te stellen

Hoofdstuk I Algemene Bepalingen

Artikel 1: Begripsbepalingen

In dit examenreglement wordt verstaan onder:

afsluitend schoolexamen: het schoolexamen (SE) in die vakken die geen centraal examen (CE) kennen, maar alleen met een schoolexamen (SE) worden afgesloten;

bevoegd gezag: de directeur/bestuurder van het Esdal College;

CE: centraal examen;

College voor toetsen en examens: het College voor toetsen en examens, bedoeld in [artikel 2](#) van de [Wet College voor toetsen en examens](#);

deeleindexamen: een examen in één of meer van de voor het eindexamen voorgeschreven vakken;

digitale examinering: het voorbereiden, afnemen en afwikkelen van het centraal examen (CE) in één of meer vakken met gebruikmaking van de daartoe door het College voor toetsen en examens beschikbaar gestelde programmatuur;

eindexamen: een examen ten minste in het geheel van de voorgeschreven vakken;

examendossier: het examendossier is het geheel van de onderdelen van het schoolexamen (SE) zoals gedocumenteerd in een door het bevoegd gezag gekozen vorm;

examencommissie: examencommissie als bedoeld in [artikel 2.60d](#) van de [WVO 2020](#);

examensecretaris: examensecretaris als bedoeld in artikel 2.51a van de WVO 2020;

examenstof: de aan de kandidaat te stellen eisen;

examinator: examiner als bedoeld in artikel 2.51, derde lid, van de WVO 2020;

extra vak: een vak in aanvulling op de vakken die voor een bepaalde kandidaat ten minste samen een eindexamen vormen, welk vak wordt afgesloten met een examen.

gecommitteerde: een gecommitteerde als bedoeld in artikel 3.23 en artikel 3.24 van het Uitvoeringsbesluit;

havo: hoger algemeen voortgezet onderwijs;

herexamen: het opnieuw afleggen van (een deel van) het afsluitend schoolexamen (SE) of een vak van het centraal examen (CE) nadat de kandidaat voorlopig is afgewezen;

herkansing: het opnieuw deelnemen aan een toets van het centraal examen (CE) of het schoolexamen (SE);

inspectie: inspectie, bedoeld in artikel 1, onderdeel b, van de WOT;

kandidaat: ieder die door het bevoegd gezag tot het eindexamen of het deeleindexamen wordt toegelaten;

kunstvakken: de vakken behorende tot de beeldende vorming, alsmede muziek, dans en drama;

leerjaar: eenheid waarin de cursusduur van het onderwijsprogramma wordt uitgedrukt, overeenkomend met een periode van een schooljaar;

leerling: een leerling aan een school voor voortgezet onderwijs;

locatiedirecteur: de locatiedirecteur van een school voor voortgezet onderwijs of de door hem gemachtigde;

maatschappelijke stage: stage als bedoeld in artikel 2.32 van de WVO 2020;

mavo: middelbaar algemeen voortgezet onderwijs;

minister: Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media;

profiel: profiel als bedoeld in artikel 2.21, eerste lid, van de WVO 2020;

profieldeel: deel van een profiel als bedoeld in artikel 2.21, eerste lid, onderdeel b, van de WVO 2020;

profielwerkstuk: profielwerkstuk als bedoeld in artikel 2.53, derde lid, van de WVO 2020;

programma van toetsing en afsluiting (PTA): bevat per vak een omschrijving van de inhoud en toetsingswijze van de toetsen. Ook zijn alle gegevens omtrent beoordeling en weging van de resultaten hierin opgenomen. De kandidaat kan in het PTA tevens zien voor welke toetsen herkansing mogelijk is.

school: school voor voortgezet onderwijs;

schooljaar: periode waarin het onderwijs aan de school wordt verzorgd, beginnend op 1 augustus van enig kalenderjaar en eindigend op 31 juli daaropvolgend;

school voor voortgezet onderwijs: een school voor vwo, een school voor havo, een school voor mavo, een school voor vbo;

SE: schoolexamen;

toets: een toets met mondelinge of schriftelijke vraagstukken (al dan niet digitaal) en opdrachten;

toetsperiode: er zijn twee toetsperiodes. De eerste periode loopt van de start van het schooljaar tot de voorjaarsvakantie; de tweede periode loop vanaf de voorjaarsvakantie tot de zomervakantie;

Uitvoeringsbesluit: Uitvoeringsbesluit WVO 2020;

vakken: algemene vakken en andere programmaonderdelen;

vakken behorende tot de beeldende vorming: tekenen, handvaardigheid, textiele vormgeving, fotografie, film, audiovisuele vorming;

vbo: voorbereidend beroepsonderwijs;

voortgezet onderwijs: onderwijs als bedoeld in artikel 1.4 van de WVO 2020;

vwo: voorbereidend wetenschappelijk onderwijs;

WVO 2020: Wet voortgezet onderwijs 2020;

WMS: Wet medezeggenschap op scholen;

WOT: Wet op het onderwijstoezicht;

NOTA BENE: onderstrepingen/cursiveringen in de tekst van dit reglement hebben enkel het oogmerk de leesbaarheid ervan te vergroten. Er kunnen geen rechten aan worden ontleend.

Artikel 2: Algemeen

1. Het eindexamen is geregeld in artikel 2.51 e.v. van de WVO 2020 en artikel 3.1 e.v. van het Uitvoeringsbesluit.
2. Het examenreglement wordt vastgesteld overeenkomstig de bepalingen van artikel 2.60 van de WVO 2020.
3. De WVO 2020, het Uitvoeringsbesluit, het examenreglement en het PTA liggen ter inzage op de administraties van de locaties.

Artikel 3: Toelating en afname van het eindexamen

1. Het bevoegd gezag stelt de leerlingen van het Esdal College in de gelegenheid ter afsluiting van de opleiding een eindexamen af te leggen.
2. Het bevoegd gezag kan tot het eindexamen toelaten kandidaten die niet als leerling van de school zijn ingeschreven.
3. De toelating tot het eindexamen als bedoeld in lid 1 en lid 2 wordt onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag door de locatiedirecteur uitgevoerd.
4. Het bevoegd gezag mandateert de bevoegdheid met betrekking tot het examen op de locatie aan de locatiedirecteur.
5. De locatiedirecteur en de examinatoren nemen onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag het eindexamen af.
6. De locatiedirecteur wijst een van de personeelsleden van de locatie aan tot examensecretaris.

Artikel 4: Indeling eindexamen; profielwerkstuk en maatschappelijke stage

1. Het eindexamen kan voor ieder vak bestaan uit een schoolexamen (SE), uit een centraal examen (CE), dan wel uit beide.
2. Het SE voor vwo en havo kan mede een maatschappelijke stage omvatten.
3. Het SE voor vwo en havo omvat mede een profielwerkstuk. Het profielwerkstuk is een werkstuk, een presentatie daaronder begrepen, waarin op geïntegreerde wijze kennis, inzicht en vaardigheden aan de orde komen die van betekenis zijn in het desbetreffende profiel.
4. Het profielwerkstuk heeft betrekking op één of meer vakken van het eindexamen. Ten minste één van deze vakken heeft een omvang van 400 uur of meer voor vwo en 320 uur of meer voor havo.

Artikel 5: Onregelmatigheden bij het schoolexamen (SE) en centraal examen (CE)

1. Indien een kandidaat zich bij een onderdeel van het eindexamen of bij een aanspraak op ontheffing aan een onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, of zonder geldige reden afwezig is op het eindexamen, kan de locatiedirecteur maatregelen nemen. Voorbeelden van wat er verstaan wordt onder een onregelmatigheid staan in Bijlage 1 bij dit reglement.
2. De maatregelen, bedoeld in het eerste lid, die afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid ook in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, zijn:
 - a. het toekennen van het cijfer 1 voor een toets van het SE of het CE,
 - b. het ontzeggen van de deelname of de verdere deelname aan een of meer toetsen van het (SE) of het CE,
 - c. het ongeldig verklaren van een of meer toetsen van het reeds afgelegde deel van het (SE) of het CE,
 - d. het bepalen dat het diploma en de cijferlijst slechts kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in door de locatiedirecteur aan te wijzen onderdelen.

Indien het hernieuwd examen bedoeld in de vorige volzin betrekking heeft op een of meer onderdelen van het centraal examen, legt de kandidaat dat examen af in een volgend tijdvak van het CE.

3. Alvorens een beslissing ingevolge het tweede lid wordt genomen, hoort de locatiedirecteur de kandidaat welke zich door een wettelijke vertegenwoordiger kan laten bijstaan. De locatiedirecteur deelt zijn beslissing mee aan de kandidaat, zo mogelijk mondeling en in ieder geval schriftelijk.
4. Het besluit waarbij een in het eerste lid bedoelde maatregel wordt genomen, wordt tegelijkertijd in afschrift toegezonden aan de inspectie, aan het bevoegd gezag en, indien de kandidaat minderjarig is, aan de wettelijke vertegenwoordigers van de kandidaat. In de schriftelijke mededeling wordt tevens gewezen op het bepaalde in artikel 5.5.
5. De kandidaat kan tegen een beslissing van de locatiedirecteur in beroep gaan bij de door het bevoegd gezag ingestelde commissie van beroep voor de eindexamens. Van de commissie van beroep mag de locatiedirecteur die het betreffende besluit heeft genomen, geen deel uitmaken. De commissie van beroep behandelt alle gevallen van beroep met inachtneming van de desbetreffende artikelen van dit examenreglement en het reglement van de commissie van beroep. De commissie houdt zitting met drie leden: het bevoegd gezag dan wel bij diens ontstentenis het lid van de kerndirectie, een docent van de school van een andere locatie dan die van de locatiedirecteur en een ouder namens de medezeggenschapsraad. Het beroep moet schriftelijk worden ingediend bij het volgende adres:
Commissie van beroep voor de eindexamens
Postbus 2041
7801 CA Emmen
Het beroep wordt binnen vijf dagen nadat de beslissing schriftelijk ter kennis van de kandidaat is gebracht, schriftelijk bij de commissie van beroep ingesteld. De commissie stelt een onderzoek in en beslist binnen twee weken na ontvangst van het beroepsschrift op het beroep. De commissie kan met redenen omkleed besluiten om deze termijn met ten hoogste twee weken te verlengen. De commissie stelt bij haar beslissing zo nodig vast op welke wijze de kandidaat alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het eindexamen geheel of gedeeltelijk af te leggen, onverminderd het bepaalde in de laatste volzin van het tweede lid. De commissie deelt haar beslissing schriftelijk mede aan de kandidaat, alsmede aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat indien deze minderjarig is, aan de locatiedirecteur en aan de inspectie.
6. Indien de onregelmatigheid pas na afloop van het SE of CE ontdekt wordt, kan de locatiedirecteur het SE dan wel het CE ongeldig verklaren, zoals bepaald in artikel 5.2. Het is ook mogelijk dat hij bepaalt dat het SE slechts geldig is na een hernieuwd SE in de door hem aan te wijzen onderdelen en op een door hem te bepalen wijze.
7. Een kandidaat die te laat komt bij een SE en minder dan 25% van de toetsduur, met een maximum van 30 minuten, verspeeld heeft, wordt tot dit SE toegelaten door de docent/surveillant. Het tijdstip waarop de toets eindigt, is voor deze kandidaat evenwel hetzelfde als geldt voor de overige kandidaten, tenzij de locatiedirecteur, de kandidaat gehoord hebbende, beslist dat er sprake is van een bijzondere van de wil van de kandidaat onafhankelijke omstandigheid. In geval een kandidaat te laat komt bij een kijk- en luistertoets bij een klassikale afname (ook met een geldige reden!) wordt de kandidaat niet meer toegelaten. De kandidaat meldt zich bij de examensecretaris en/of de teamleider en de situatie wordt voorgelegd aan de locatiedirecteur. Mocht er achteraf sprake zijn van een ongeldige reden, dan wordt de afwezigheid gezien als een onregelmatigheid en kan er een sanctie volgen.

8. Bij diefstal, verlies of fraude van (onderdelen van) het examen die door de kandidaten worden beheerd en nog niet beoordeeld zijn, zullen de betreffende onderdelen opnieuw moeten worden gemaakt. Indien de gestelde inleverdatum niet meer gehaald kan worden, zal in overleg met de examensecretaris een nieuwe datum vastgesteld worden.

Artikel 6: Fraude

1. Het plegen van fraude valt onder de in artikel 5 genoemde onregelmatigheden.
2. Indien een toezichthouder waarneemt dat een leerling zich schuldig maakt aan een frauduleuze handeling/onregelmatigheid, stelt hij de betreffende kandidaat hier onmiddellijk van in kennis.
3. De kandidaat wordt, indien dit mogelijk is, in staat gesteld om het examenwerk af te maken. In geval van een schriftelijke toets krijgt de kandidaat een nieuw antwoordblad. Op het oorspronkelijke blad wordt de fraude vermeld. Vervolgens wordt dit blad ingenomen. Indien de toets digitaal/online wordt afgenomen, kan de toets ongeldig worden verklaard wegens fraude.
4. De toezichthouder maakt melding van het geconstateerde op het proces-verbaal.
5. Na afloop van de zitting wordt de locatiedirecteur zowel mondeling als schriftelijk van het voorval op de hoogte gebracht. De locatiedirecteur brengt het bevoegd gezag op de hoogte en stelt vervolgens een onderzoek in, waarbij de verschillende betrokkenen, conform artikel 5.3, worden gehoord.
6. Nadat het onderzoek is afgesloten en er sprake is van een onregelmatigheid in de zin van artikel 5, neemt de locatiedirecteur een beslissing, zoals beschreven in artikel 5.2.
7. Vervolgens zijn lid 4, lid 5 en lid 6 van artikel 5 van toepassing.

Hoofdstuk II Inhoud van het eindexamen

Artikel 7: Examenprogramma

1. De minister stelt, behalve voor door het bevoegd gezag vast te stellen vakken die onderdeel zijn van het eindexamen, voor elk van de onderwijssoorten examenprogramma's vast, waarin zijn opgenomen:
 - a. een omschrijving van de examenstof voor ieder eindexamenvak, en
 - b. welk deel van de examenstof centraal zal worden geëxamineerd en over welke examenstof het SE zich uitstrekt.
2. Een examenprogramma wordt vastgesteld per vak of per groep van vakken.

Artikel 8: Begrenzing mogelijkheden vakkenkeuze kandidaten

1. De kandidaten kiezen, met inachtneming van dit hoofdstuk, in welke vakken zij examen willen afleggen. Voor leerlingen geldt deze keuze voor zover het bevoegd gezag, al dan niet in samenwerking met het bevoegd gezag van een of meer andere scholen, hen in de gelegenheid heeft gesteld zich op het examen in die vakken voor te bereiden.
2. De kandidaten kunnen, voor zover het bevoegd gezag hun dat toestaat, in extra vakken examen afleggen. Een examen als bedoeld in de eerste volzin heeft geen betrekking op vakken die overeenkomen met vakken die onderdeel zijn van dat eindexamen waarop deze extra vakken een aanvulling zijn.

Artikel 8a: Minimumeis overeenstemming eindexamenvakken met schoolsoort van inschrijving

Indien het eindexamen één of meer vakken omvat van een andere schoolsoort dan die waarvoor de kandidaat is ingeschreven, behoort ten minste één vak tot de voorgeschreven eindexamenvakken van de schoolsoort van inschrijving.

Artikel 9: Vakken en profielwerkstuk eindexamen vwo (atheneum)

1. Het eindexamen vwo (atheneum) omvat in elk geval:
 - a. de vakken van het gemeenschappelijk deel van een profiel, genoemd in artikel 2.5, eerste lid, van het Uitvoeringsbesluit, daaronder tevens begrepen een profielwerkstuk,
 - b. de vakken van het profieldeel van een van de profielen, genoemd in artikel 2.6 van het Uitvoeringsbesluit,
 - c. ten minste een vak met een normatieve studielast van ten minste 440 uren van het vrije deel van elk profiel, genoemd in artikel 2.7 van het Uitvoeringsbesluit, met dien verstande dat een door het bevoegd gezag vast te stellen vak onderdeel is van het eindexamen voor zover de minister daarvoor goedkeuring heeft verleend, en
 - d. de maatschappelijke stage (indien van toepassing).
2. Naast de vakken, bedoeld in het eerste lid, kan het eindexamen vwo (atheneum) ter keuze van de kandidaat extra vakken omvatten, voor zover het bevoegd gezag hem dat toestaat en het vak niet inhoudelijk overeenkomst met een vak dat al onderdeel is van dat eindexamen.
3. Het profielwerkstuk van het eindexamen vwo (atheneum) heeft betrekking op een of meer vakken van het eindexamen. Ten minste een van deze aan het profielwerkstuk gekoppelde vakken heeft een omvang van 400 uur of meer.

Artikel 10: Vakken en profielwerkstuk eindexamen vwo (gymnasium)

1. Het eindexamen vwo (gymnasium) omvat in elk geval:
 - a. de vakken van het gemeenschappelijk deel van elk profiel, genoemd in artikel 2.5, tweede lid, van het Uitvoeringsbesluit, daaronder tevens begrepen een profielwerkstuk,
 - b. de vakken van het profieldeel van een van de profielen, genoemd in artikel 2.6 van het Uitvoeringsbesluit,
 - c. ten minste een vak met een normatieve studielast van ten minste 440 uren van het vrije deel van elk profiel, genoemd in artikel 2.7 van Uitvoeringsbesluit, met dien verstande dat een door het bevoegd gezag vast te stellen vak onderdeel is van het eindexamen voor zover de minister daarvoor goedkeuring heeft verleend, en
 - d. de maatschappelijke stage (indien van toepassing).
2. Naast de vakken, bedoeld in het eerste lid, kan het eindexamen vwo (gymnasium) ter keuze van de kandidaat extra vakken omvatten, voor zover het bevoegd gezag hem dat toestaat en het vak niet inhoudelijk overeenkomst met een vak dat al onderdeel is van dat eindexamen.
3. Het profielwerkstuk van het eindexamen vwo (gymnasium) heeft betrekking op een of meer vakken van het eindexamen. Ten minste een van deze aan het profielwerkstuk gekoppelde vakken heeft een omvang van 400 uur of meer.

Artikel 11: Vakken en profielwerkstuk eindexamen havo ¹

1. Het eindexamen havo omvat in elk geval:
 - a. de vakken van het gemeenschappelijk deel van elk profiel, genoemd in artikel 2.10 van het Uitvoeringsbesluit, daaronder tevens begrepen een profielwerkstuk,
 - b. de vakken van het profieldeel van een van de profielen, genoemd in artikel 2.11 van het Uitvoeringsbesluit,
 - c. ten minste een vak met een normatieve studielast van ten minste 320 uur van het vrije deel van elk profiel, genoemd in artikel 2.12 van het Uitvoeringsbesluit, met dien verstande dat een door het bevoegd gezag vast te stellen vak onderdeel is van het eindexamen voor zover de minister daarvoor goedkeuring heeft verleend, en
 - d. de maatschappelijke stage (indien van toepassing).
2. In plaats van de vakken, bedoeld in het eerste lid, kan het eindexamen havo ter keuze van de kandidaat overeenkomstige vakken als bedoeld in artikel 2.13 van het Uitvoeringsbesluit op het niveau van vwo omvatten, voor zover het bevoegd gezag dat toestaat en het vervangen vak niet als extra vak als bedoeld in het derde lid gekozen wordt.
3. Naast de vakken, bedoeld in het eerste lid, kan het eindexamen havo ter keuze van de kandidaat extra vakken omvatten, voor zover het bevoegd gezag hem dat toestaat en het vak niet inhoudelijk overeenkomt met een vak dat al onderdeel is van dat eindexamen.
4. Het profielwerkstuk van het eindexamen havo heeft betrekking op een of meer vakken van het eindexamen. Ten minste een van deze aan het profielwerkstuk gekoppelde vakken heeft een omvang van 320 uur of meer.

Hoofdstuk III Regeling van het eindexamen

Afdeling 1 – Examenreglement en programma van toetsing en afsluiting

Artikel 12: Examenreglement: inhoud en vaststelling

1. Het bevoegd gezag stelt een examenreglement vast, dat in elk geval bevat:
 - a. regels over de organisatie van het eindexamen en de gang van zaken tijdens het eindexamen;
 - b. informatie over de toepassing van de maatregelen bedoeld in artikel 2.61, eerste lid van de WVO 2020;
 - c. inhaal- en herkansingsmogelijkheden van het schoolexamen, waarbij in ieder geval wordt voorzien in een inhaalmogelijkheid voor de kandidaat die door ziekte of ten gevolge van een bijzondere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid niet in staat is geweest aan een of meer toetsen van het schoolexamen deel te nemen; en
 - d. de samenstelling en het adres van de in artikel 2.63 van de WVO 2020 bedoelde commissie van beroep.
2. Het bevoegd gezag kan bij de vaststelling van het examenreglement slechts afwijken van het voorstel, bedoeld in artikel 2.60e, eerste lid, onderdeel a, van de WVO 2020:
 - a. na overleg met de examencommissie; en
 - b. indien het bevoegde gezag de afwijking schriftelijk heeft gemotiveerd.
3. Het bevoegd gezag zendt de schriftelijke motivering, bedoeld in het tweede lid, zo spoedig mogelijk aan de examencommissie en de medezeggenschapsraad.

¹ Zie ook artikel 44 (*schoolexamen rekenen havo*)

4. Het bevoegd gezag hoeft voor het vaststellen van het examenreglement de instemming van de medezeggenschapsraad, bedoeld in artikel 10, eerste lid, onder b, van de WMS.
5. Het bevoegd gezag zendt jaarlijks voor 1 oktober het vastgestelde examenreglement aan de kandidaten en de inspectie.

Artikel 12a: Programma van toetsing en afsluiting: de inhoud

1. Het bevoegd gezag stelt jaarlijks voor 1 oktober een programma van toetsing en afsluiting (PTA) vast voor het desbetreffende schooljaar.
2. Het PTA vermeldt in ieder geval:
 - a. welke examenstof van het examenprogramma in het schoolexamen (SE) wordt getoetst;
 - b. welke door het bevoegd gezag vast te stellen examenstof in het SE wordt getoetst;
 - c. de inhoud van de toetsen die onderdeel uitmaken van het SE;
 - d. de wijze waarop en tijdvakken waarbinnen de toetsen en herkansingen van het SE plaatsvinden;
 - e. de regels voor de wijze waarop het cijfer voor het SE voor een kandidaat tot stand komt;
3. Het bevoegd gezag draagt er zorg voor dat ten aanzien van de toetsen die deel uitmaken van het SE, in het PTA duidelijk en herleidbaar wordt aangegeven welke toetsen bijdragen aan de afsluiting van:
 - a. de verplichte examenstof van het examenprogramma die behoort bij het SE;
 - b. de examenstof van het examenprogramma die behoort tot de verplichte examenstof van het centraal examen (CE), maar die ook in het SE zal worden getoetst; en
 - c. examenstof die is gekozen door het bevoegd gezag.

Artikel 12b: Programma van toetsing en afsluiting: vaststelling

1. Het bevoegd gezag kan bij de vaststelling van het PTA als bedoeld in artikel 2.60a, eerste lid, van de WVO 2020, slechts afwijken van het voorstel van de examencommissie, bedoeld in artikel 2.60e, eerste lid, onderdeel b, van de WVO 2020:
 - a. na overleg met de examencommissie; en
 - b. indien het bevoegd gezag de afwijking schriftelijk heeft gemotiveerd.
2. Het bevoegd gezag zendt de schriftelijke motivering, bedoeld in het tweede lid, zo spoedig mogelijk aan de examencommissie en de medezeggenschapsraad.
3. Het bevoegd gezag hoeft voor het vaststellen van het examenreglement de instemming van de medezeggenschapsraad, bedoeld in artikel 10, eerste lid, onder b, van de WMS.
4. Het bevoegd gezag zendt jaarlijks voor 1 oktober het vastgestelde PTA aan de kandidaten en de inspectie.

Artikel 12c: Programma van toetsing en afsluiting: wijziging

1. Het bevoegd gezag kan het PTA na 1 oktober slechts wijzigen:
 - a. in het geval van een bijzonder onvoorziene omstandigheid die leidt tot praktische onuitvoerbaarheid van het PTA; of
 - b. ter verbetering van een kennelijke onjuistheid of kennelijke onvolledigheid in het PTA.
2. De examencommissie wordt vooraf in de gelegenheid gesteld om te adviseren over een wijziging als bedoeld in het eerste lid.

3. Het bevoegd gezag kan bij de vaststelling van een wijziging van het PTA slechts afwijken van de examencommissie:
 - a. na overleg met de examencommissie; en
 - b. indien het bevoegd gezag de afwijking schriftelijk heeft gemotiveerd.
4. Het derde en vierde lid van artikel 2.60b van de WVO 2020 zijn van overeenkomstige toepassing op de vaststelling van de wijziging van het PTA na 1 oktober.

Artikel 12d: Benoeming en samenstelling van de examencommissie

1. Het bevoegd gezag:
 - a. stelt een of meer examencommissies in ten behoeve van de borging van de kwaliteit van de schoolexaminering.
 - b. benoemt de leden van de examencommissie; en
 - c. draagt zorg voor het onafhankelijk en deskundig functioneren van de examencommissie.
2. De examencommissie heeft een oneven aantal leden en tenminste drie leden.
3. Niet kunnen worden benoemd tot lid van de examencommissie:
 - a. leden van het bevoegd gezag;
 - b. het lid kerndirectie;
 - c. de locatiedirecteur;
 - d. leden van de deelmedezeggenschapsraad of de medezeggenschapsraad als bedoeld in de artikelen 3 en 4 van de WMS.
 - e. leerlingen van de school of hun wettelijk vertegenwoordigers.
4. Bij de benoeming van de leden van de examencommissie draagt het bevoegd gezag er zorg voor dat de examencommissie deskundig is op het gebied van:
 - a. de desbetreffende schoolsoort;
 - b. de regelgeving over examinering in het voortgezet onderwijs; en
 - c. de kwaliteit van examinering.
5. Alvorens tot benoeming van een lid over te gaan, hoort het bevoegd gezag de overige leden van de examencommissie.

Artikel 12e: Taken en bevoegdheden van de examencommissie

1. De examencommissie heeft voor de borging van de kwaliteit van de schoolexaminering de volgende taken en bevoegdheden:
 - a. het opstellen van een voorstel voor een examenreglement als bedoeld in artikel 2.60 van de WVO 2020 voor het bevoegd gezag;
 - b. het jaarlijks opstellen van een voorstel voor een PTA als bedoeld in artikel 2.60a van de WVO 2020 voor het bevoegd gezag;
 - c. het borgen van het afsluitend karakter en de kwaliteit van het SE;
 - d. het vaststellen van richtlijnen en aanwijzingen om te komen tot een beoordeling van het SE; en
 - e. overige door het bevoegd gezag aan de commissie opgedragen taken en bevoegdheden.
2. De examencommissie stelt regels vast over haar werkwijze.
3. De examencommissie stelt jaarlijks een verslag op van haar werkzaamheden.
4. De examencommissie evalueert jaarlijks de kwaliteit van de schoolexaminering en stelt een advies op aan het bevoegd gezag en de locatiedirecteur over noodzakelijke en wenselijke verbeteringen.

5. De examencommissie verstrekt de regels over haar werkwijze , het verslag, de evaluatie en het advies, bedoeld in het tweede tot en met het vierde lid, aan het bevoegd gezag, aan de locatiedirecteur en aan de examensecretaris van de school.

Afdeling 2 – Schoolexamen (SE)

Artikel 13: Examendossier

1. Het SE bestaat uit een examendossier. Het examendossier is het geheel van de onderdelen van het SE zoals gedocumenteerd in een door de locatiedirecteur namens het bevoegd gezag gekozen vorm.
2. In het examendossier worden in ieder geval opgenomen:
 - a. Het programma van toetsing en afsluiting (PTA);
 - b. De examenplanning;
 - c. De lijst met cijfers van behaalde toetsen;
 - d. De beoordelingscriteria per vak en/of per onderdeel.
3. Het examendossier wordt onder verantwoordelijkheid van de locatiedirecteur beheerd.
4. Nadere aanwijzingen en regelingen staan vermeld in het programma van toetsing en afsluiting (PTA).

Artikel 14: Schoolexamen (SE)

1. Het SE vangt aan op 1 oktober van het vierde leerjaar.
2. Het SE wordt afgesloten voor de aanvang van het eerste tijdvak, bedoeld in artikel 2.56 van het WVO 2020.
3. Het bevoegd gezag kan in afwijking van het tweede lid een kandidaat die ten gevolge van ziekte of een andere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid het SE in één of meer vakken niet heeft kunnen afsluiten voor de aanvang van het eerste tijdvak, in de gelegenheid stellen het SE in dat vak of in die vakken af te sluiten vóór het CE in dat vak of in die vakken, doch na de aanvang van het eerste tijdvak.
4. Het bevoegd gezag dat gebruik maakt van de afwijkingsbevoegdheid in het derde lid, zendt de met het SE en het profielwerkstuk behaalde resultaten zo spoedig mogelijk aan de inspectie, tenzij het bevoegd gezag op grond van artikel 8.17, tweede lid, van de WVO 2020 examengegevens samen met het persoonsgebonden nummer verstrekt aan de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO).
5. Het SE wordt ingesteld overeenkomstig hetgeen voor ieder vak afzonderlijk in het programma van toetsing en afsluiting is aangegeven, met dien verstande dat afwijkingen van de daar genoemde data of perioden, indien noodzakelijk, worden voorbehouden. Van afwijkingen zoals bedoeld in de vorige volzin stelt de locatiedirecteur de kandidaat zo spoedig mogelijk schriftelijk in kennis.
6. Voor de inrichting van het SE wordt verwezen naar hetgeen hieromtrent nader is geformuleerd in het PTA.
7. Schriftelijk werk dat onderdeel is van het SE wordt de kandidaten na correctie ter inzage gegeven. Dit werk, alsmede de profielwerkstukken, worden gedurende ten minste zes maanden na de vaststelling van de uitslag van het examen bewaard door de locatiedirecteur, ter inzage voor belanghebbenden.
8. Na afloop van de bewaartermijn vervalt het werk aan het bevoegd gezag.

9. Aan het begin van leerjaar 5 en 6 vwo en 5 havo verstrekt de school aan de leerlingen een lijst met daarop een overzicht van de behaalde resultaten voor die onderdelen van het SE die inmiddels zijn afgelegd. Vóór 1 oktober van het betreffende schooljaar tekenen de leerlingen deze lijst voor ontvangst.
10. De kandidaat is verplicht deel te nemen aan de geplande toetsen, handelingsdelen en praktische opdrachten.
11. Het inleveren van werk behorend bij een praktische opdracht op of voor de deadline is verplicht.
12. Het niet tijdig inleveren of afronden van een praktische opdracht of handelingsdeel kan worden beschouwd als een onregelmatigheid (zie artikel 5).
13. De vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld moeten uiterlijk zijn afgesloten een week voordat de cijfers en beoordelingen in het Register Onderwijsdeelnemers (ROD) bij de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) ingevoerd moeten worden.

Artikel 15: Mededeling beoordeling schoolexamen (SE)

1. Voor de aanvang van het CE maakt de locatiedirecteur schriftelijk aan de kandidaat bekend, *voor zover van toepassing*:
 - a. welk cijfer of welke cijfers hij heeft behaald voor het SE,
 - b. de beoordeling van de vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld, en
 - c. de beoordeling van de maatschappelijke stage.
2. Na controle tekent de kandidaat de lijst met deze cijfers voor ontvangst.

Artikel 16: Regeling beoordeling schoolexamen (SE)

1. Van iedere beoordeling die bij het bepalen van het eindoordeel over een kandidaat meetelt, stelt de leraar de kandidaat zo spoedig mogelijk in kennis, doch uiterlijk binnen een termijn zoals deze is omschreven in het PTA van de onderscheidenlijke locaties.
2. Als een beoordeling geschiedt op grond van een mondelinge toetsing, gebeurt dit in aanwezigheid van een andere kandidaat of een tweede docent. Als aan een van deze voorwaarden niet kan worden voldaan, volstaat een geluidsopname van de mondelinge toets. Deze opname wordt gedurende de beroepstermijn van de kandidaat bewaard. Van een toetsing zoals bedoeld in de vorige volzin, zal door de examinerende leraar een proces-verbaal worden opgesteld.
3. Indien een kandidaat door twee leraren is onderwezen en indien beide leraren een gedeelte van het SE afnemen, bepalen deze examinatoren in onderling overleg het cijfer van het SE. Komen zij niet tot overeenstemming, wordt het rekenkundig gemiddelde van de twee cijfers bepaald.
4. Voor ieder vak afzonderlijk kan in het PTA worden bepaald dat aan beoordelingen van onderdelen van dat vak een verschillend gewicht kan worden toegekend.

Artikel 17: Beoordeling schoolexamen

1. Het cijfer van het SE wordt uitgedrukt in een cijfer uit een schaal van cijfers lopende van 1 tot en met 10 op basis van hetgeen hieromtrent per vak in het PTA is opgenomen.
2. Indien in een vak tevens CE wordt afgelegd, worden de in het eerste lid genoemde cijfers gebruikt met de daartussen liggende cijfers met 1 decimaal.
3. In afwijking van het eerste lid, wordt het vak lichamelijke opvoeding uit het gemeenschappelijk deel van elk profiel beoordeeld met 'voldoende' of 'goed'. Deze beoordeling gaat uit van de mogelijkheden van de leerling en geschiedt op de grondslag van het genoegzaam afsluiten van de desbetreffende vakken, zoals blijkend uit het examendossier. Indien er geen sprake is van het genoegzaam voltooid hebben van vak lichamelijke opvoeding uit het gemeenschappelijk deel van elk profiel, wordt de kandidaat wel tot het CE toegelaten. Hij is echter bij voorbaat afgewezen.

4. Ten aanzien van het bepaalde in het tweede lid, dat van toepassing is op de vakken die met een CE worden afgesloten, geldt dat indien het eindgemiddelde van het SE een cijfer met twee of meer decimalen is, het eindcijfer, indien de tweede decimaal zonder afronding 4 of lager is, naar beneden afgerond op één decimaal (6,44 wordt 6,4). Indien de tweede decimaal zonder afronding 5 of hoger is, wordt het eindcijfer naar boven afgerond op één decimaal (6,45 wordt 6,5).
5. Ten aanzien van het bepaalde in het eerste lid, dat van toepassing is op de vakken die uitsluitend met een SE worden afgesloten, wordt het eindgemiddelde afgerond naar een geheel getal. De afronding geschiedt in twee stappen: eerst wordt er volgens de systematiek van lid 4 op 1 decimaal afgerond. Daarna wordt het op 1 decimaal afgeronde cijfer op een heel cijfer afgerond. Indien het cijfer achter de komma een 4 of lager is, wordt er naar beneden afgerond, indien dat cijfer een 5 of hoger is, wordt er naar boven afgerond (bijvoorbeeld 6,4 wordt 6 en 6,5 wordt 7).

Artikel 18: Beroep tegen beoordelingen

1. Indien getwijfeld wordt aan de juistheid van een beoordeling (voor een onderdeel) van het SE, kan de kandidaat binnen drie dagen na het inzien/de bespreking ervan een verzoek tot herziening indienen. Dit verzoek dient, indien de kandidaat minderjarig is, mede ondertekend te zijn door een ouder, voogd of verzorger.
2. Indien getwijfeld wordt aan de juistheid van de berekening van het eindcijfer van het SE, kan de kandidaat binnen drie dagen na het bekend worden van dit cijfer een *verzoek tot herziening* van dit cijfer indienen. Dit verzoek dient, indien de leerling minderjarig is, mede ondertekend te zijn door een ouder, voogd of verzorger.
3. De in lid 1 en 2 genoemde verzoeken dienen schriftelijk ingediend te worden bij de locatiedirecteur.
4. Binnen tien dagen na ontvangst van een verzoek om herziening beslist de locatiedirecteur over het verzoek. In geval het een verzoek onder lid 1 betreft, treedt een collega-vakdocent op als adviseur van de locatiedirecteur.

Artikel 19: Herkansing of inhalen toetsen schoolexamen (SE)

1. Een kandidaat heeft gedurende het leerjaar na elke toetsperiode het recht één (1) herkansbare toets naar eigen keuze te herkansen. Voor vijf vwo en vier havo geldt dat de kandidaat na de eerste toetsperiode twee (2) herkansbare toetsen naar eigen keuze mag herkansen. Hij heeft echter de plicht alle niet afgelegde toetsen waarbij hij verhinderd was wegens ziekte of een bijzondere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid, na de betreffende toetsperiode in te halen. De leerjaren vier en vijf vwo en vier havo omvatten twee (2) toetsperiodes. Een reeds herkanste toets kan niet nogmaals herkanst worden. Ingeval van ziekte bij een herkansing, kan de herkansing ingehaald worden.
2. Een kandidaat in de leerjaren zes vwo en vijf havo heeft gedurende het leerjaar na elke toetsperiode het recht één (1) herkansbare toets naar eigen keuze te herkansen. Hij heeft echter de plicht alle niet afgelegde toetsen waarbij hij verhinderd was wegens ziekte of een bijzondere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid, na de betreffende toetsperiode in te halen. De leerjaren zes vwo en vijf havo omvatten drie (3) toetsperiodes. Een reeds herkanste toets kan niet nogmaals herkanst worden. Ingeval van ziekte bij een herkansing, kan de herkansing ingehaald worden.

3. Een kandidaat die zich voor de herkansing van één van de afgelegde toetsen heeft aangemeld en/of verplicht is één of meerdere niet afgelegde toetsen in te halen en niet aan de betreffende toets(en) deelneemt, wordt geacht ongeoorloofd afwezig te zijn, tenzij hij de locatiedirecteur kan aantonen dat hij wegens ziekte of bijzondere van zijn wil onafhankelijke omstandigheden niet aan de toets(en) kon deelnemen. In dat geval is lid 12 van toepassing.
4. Indien er geen sprake is van bijzondere omstandigheden, zoals in het voorafgaande lid omschreven, dan was de kandidaat zonder geldige reden afwezig en handelt de locatiedirecteur conform artikel 21, lid 6 of lid 7.
5. Van iedere niet in de onder lid 1 en lid 2 genoemde toetsperiodes afgenomen toets bepaalt de schoolleiding in het PTA tot welke toetsperiode de toets in het kader van deze herkansingsregeling gerekend dient te worden.
6. De herkansingsmogelijkheid of de inhaalmogelijkheid geldt ook voor kijk- en luistertoetsen, praktische opdrachten en mondelinge schoolexamens, tenzij in het PTA is aangegeven dat de herkansing of het inhalen van een praktische opdracht niet mogelijk is.
7. Het hoogste van de cijfers behaald bij de herkansing en bij de eerder afgelegde toets van het SE geldt als definitief. Voor het inhalen van een niet eerder afgelegde toets geldt het cijfer van de inhaaltoets.
8. De herkansingen/inhaaltoetsen van havo 4, vwo 4 en vwo 5 vinden plaats op een door de locatiedirecteur te bepalen tijdstip, liggend tussen de juist afgesloten periode en de daaropvolgende, zulks met uitzondering van inhaaldata van practica, handelingsdelen en mondelinge toetsen. Deze data worden in onderling overleg tussen docent en kandidaat bepaald.
9. Aan de herkansing van toetsen van de toetsperiode aan het eind van het schooljaar van havo 4, vwo 4 en vwo 5 kunnen alle leerlingen deelnemen. De herkansing vindt plaats voor de rapportenvergadering.
10. [Vervallen]
11. Het aantal aangeboden herkansingsmogelijkheden per periode wordt beperkt tot één.
12. In bijzondere gevallen - zulks ter beoordeling van de locatiedirecteur - kan gelegenheid tot herkansing worden geboden in afwijking van de hierboven omschreven herkansingsregeling.

Artikel 20: Te laat komen bij het schoolexamen (SE)

1. Een kandidaat die te laat komt bij een SE en minder dan 25% van de toetsduur, met een maximum van 30 minuten, verspeeld heeft, wordt tot dit SE toegelaten door de docent/surveillant. Het tijdstip waarop de toets eindigt, is voor deze kandidaat evenwel hetzelfde als geldt voor de overige kandidaten, tenzij de locatiedirecteur, de kandidaat gehoord hebbende, beslist dat er sprake is van een bijzondere van de wil van de kandidaat onafhankelijke omstandigheid.
2. Indien de in lid 1 vermelde tijdsduur wordt overschreden, is er sprake van verhindering en treedt artikel 21 in werking.
3. Een kandidaat die te laat komt bij een SE en minder dan 25% van de toetsduur, met een maximum van 30 minuten, verspeeld heeft, wordt tot dit SE toegelaten door de docent/surveillant. Het tijdstip waarop de toets eindigt, is voor deze kandidaat evenwel hetzelfde als geldt voor de overige kandidaten, tenzij de locatiedirecteur, de kandidaat gehoord hebbende, beslist dat er sprake is van een bijzondere van de wil van de kandidaat onafhankelijke omstandigheid. In geval een kandidaat te laat komt bij een kijk- en luistertoets bij een klassikale afname (ook met een geldige reden!) wordt de kandidaat niet meer toegelaten. De kandidaat meldt zich bij de examensecretaris en/of de teamleider en de situatie wordt voorgelegd aan de locatiedirecteur. Mocht er achteraf sprake van een ongeldige reden, dan wordt de afwezigheid gezien als een onregelmatigheid en kan er een sanctie volgen.

4. Indien er naar het oordeel van de locatiedirecteur in lid 1 sprake is van een bijzondere van de wil van de kandidaat onafhankelijke omstandigheid, kan de locatiedirecteur besluiten dat de kandidaat de gemiste kijk- en luistertoets inhaalt. De kandidaat mag in dat geval de kijk- en luistertoets inhalen conform artikel 19.
5. De locatiedirecteur laat het te laat komen van kandidaten vastleggen in het proces-verbaal.

Artikel 21: Verhinderung bij een schoolexamantoets

1. De locatiedirecteur ziet erop toe dat er tussen de school en de kandidaat en/of zijn wettelijke vertegenwoordigers, indien mogelijk voorafgaand aan de feitelijke verhindering, schriftelijk dan wel telefonisch over de verhindering is gecommuniceerd met de teamleider en/of de examensecretaris dan wel de locatiedirecteur.
2. Alvorens de locatiedirecteur vaststelt of een kandidaat een schoolexamantoets met of zonder geldige reden niet heeft gemaakt, hoort hij de betreffende kandidaat welke zich door een wettelijke vertegenwoordiger kan laten bijstaan.
3. Er is sprake van verhindering met een geldige reden indien er sprake is van ziekte die de kandidaat schriftelijk kan (laten) verantwoorden dan wel van een bijzondere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid.
4. De locatiedirecteur laat op het proces-verbaal melding maken van de verhindering.²
5. Een kandidaat die wegens ziekte of een bijzondere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid een onderdeel van het SE - hiertoe behoren ook de toetsen die tussen twee periodes worden afgenomen - niet kan afleggen, is verplicht op de dag van afname vóór aanvang van de toets de locatiedirecteur op de hoogte te stellen of, indien hij minderjarig is, door een ouder/verzorger te doen stellen van de reden van afwezigheid. De afwezigheid en de reden dienen bij terugkomst op school schriftelijk te worden bevestigd. Indien in strijd met het voorafgaande wordt gehandeld, kan de locatiedirecteur na overleg met de examiner beslist dat dit deel van het examen niet ingehaald wordt en dat voor het gemiste onderdeel van het SE het cijfer 1 wordt toegekend. Hierbij wordt de procedure, zoals is beschreven onder artikel 5, lid 3 tot en met 5, gevolgd.
6. Aan de kandidaten die om ongeldige redenen, te bepalen door de locatiedirecteur, enig onderdeel van het SE niet afleggen, kan voor het desbetreffende onderdeel het cijfer 1 worden toegekend. Hierbij wordt de procedure, zoals is beschreven onder artikel 5, lid 3 tot en met 5, gevolgd.
7. Een kandidaat die zich bij herhaling schuldig maakt aan het zonder geldige reden niet bijwonen van (een onderdeel van) het SE, kan van verdere deelname worden uitgesloten. Hierbij wordt de procedure, zoals is beschreven onder artikel 5, lid 3 tot en met 5, gevolgd.
8. Kandidaten die wegens ziekte of om andere geldige redenen (een onderdeel van) het SE niet konden meemaken, dienen de betreffende onderdelen conform artikel 19 in te halen.
9. In lid 5 en lid 6 van dit artikel wordt gesproken over het toekennen van het cijfer 1. Het betreft hier het cijfer 1 als sanctie en niet als resultaat van een al dan niet afgelegd (onderdeel van het) SE.

² Het betreft het proces-verbaal dat bij de SE toets hoort, waarop afwijkende zaken en onregelmatigheden worden vermeld, analoog aan het CE.

Artikel 22: Ziekte e.d. tijdens zittingen van het schoolexamen (SE)

1. Eenmaal gemaakt examenwerk kan, behalve om redenen als bedoeld in artikel 5 van dit reglement, achteraf niet ongeldig worden verklaard.
2. Een kandidaat die tijdens een zitting van het SE onwel wordt, kan onder begeleiding het examenlokaal verlaten. In overleg met de kandidaat beoordeelt de locatiedirecteur of de kandidaat na enige tijd het werk kan hervatten.
3. Indien na enige tijd het werk kan worden hervat, kan de locatiedirecteur bepalen dat de gemiste tijd aan het eind van de zitting wordt ingehaald.
4. Indien de kandidaat het werk niet kan hervatten, kan de locatiedirecteur, zo mogelijk, mede op grond van een medische verklaring beslissen dat het voor een deel gemaakte werk ongeldig is. De kandidaat mag in dat geval de betreffende onderdelen conform artikel 19 inhalen.
5. De locatiedirecteur laat op het proces-verbaal melding maken van het ziek/onpasselijk worden.

Hoofdstuk IV Centraal examen (CE)

Artikel 23: Algemene bepalingen

1. Het CE wordt afgenomen conform de artikelen 3.17 tot en met 3.30 van het Uitvoeringsbesluit.
2. Voorwaarde voor toelating tot het CE is dat de kandidaat het SE in het betreffende vak heeft afgerond.
3. De locatiedirecteur zorgt ervoor dat de opgaven voor het CE geheim blijven tot de aanvang van de toets waarbij deze opgaven aan de kandidaten worden voorgelegd. Het College voor toetsen en examens kan opgaven aanwijzen waarop de eerste volzin niet van toepassing is.
4. Tijdens een toets van het CE worden aan de kandidaten geen mededelingen van welke aard ook, aangaande de opgaven gedaan, uitgezonderd mededelingen van het College voor toetsen en examens.
5. De locatiedirecteur draagt er zorg voor dat het nodige toezicht bij het CE wordt uitgeoefend. Elektronische rekenapparatuur, waarvan het gebruik door het College voor toetsen en examens is toegestaan, wordt tijdig voor aanvang van het CE gecontroleerd.
6. Tassen, jassen, draagbare telefoons, smartwatches en dergelijke wearables mogen door de kandidaten niet worden meegenomen in het examenlokaal.
7. Het examenwerk dient met (bal)pen te worden gemaakt, tenzij de aard van het werk het gebruik van een potlood wenselijk maakt.
8. Het gebruik van correctiemateriaal is niet toegestaan.
9. Het werk wordt gemaakt op papier, gewaarmerkt en verstrekt door de school, tenzij het College voor toetsen en examens ander papier heeft verstrekt. De school verstrekt eveneens gewaarmerkt kladpapier. Kandidaten mogen geen papier meenemen naar het examenlokaal.
10. De kandidaat vermeldt zijn naam en zijn examennummer op het papier.
11. Het meenemen van andere dan door het College voor toetsen en examens toegestane hulpmiddelen is verboden.
12. Slechts met toestemming en onder begeleiding van een toezichthouder mag een kandidaat zich tijdelijk verwijderen uit het examenlokaal.
13. Tijdens een zitting van het CE is het een toezichthouder niet toegestaan andere werkzaamheden te verrichten dan het houden van toezicht.
14. In het PTA worden zodanige regels opgenomen met betrekking tot het tijdstip waarop de kandidaten na inlevering van het werk de examenzaal mogen verlaten, dat de kandidaten de zaal in ieder geval niet verlaten binnen een uur na aanvang van een zitting en binnen een kwartier voor het einde van een zitting. Nadat is aangegeven dat het werk ingeleverd moet worden, mag de kandidaat onder geen beding nog aan het desbetreffende examen werken. De aan de kandidaten voorgelegde opgaven voor een toets van het CE, benevens de door de kandidaten gemaakte aantekeningen en andere stukken de toets betreffende, blijven in het examenlokaal tot het einde van die toets.
15. De toezichthouders maken een proces-verbaal op. Zij leveren dit samen met het gemaakte examenwerk in bij de locatiedirecteur.

Artikel 24: Beoordeling centraal examen (CE)

1. De locatiedirecteur doet het gemaakte werk van het CE met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en met het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinator in het desbetreffende vak. De examinator beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past daarbij de beoordelingsnormen, bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel d, van de Wet College voor toetsen en examens toe. De examinator drukt zijn beoordeling uit in de score, bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel d, van de Wet College voor toetsen en examens. De examinator zendt de score en het beoordeelde werk aan de locatiedirecteur.
2. De locatiedirecteur draagt er zorg voor dat de van de examinator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score, bepaald in het eerste lid, onverwijld naar de directeur van de school, bedoeld in artikel 3.23, derde lid, van het Uitvoeringsbesluit worden gestuurd. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.
3. De gecommitteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past daarbij toe de beoordelingsnormen en de daarbij behorende scores, bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel d, van de Wet College voor toetsen en examens. De gecommitteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring is medeondertekend door het bevoegd gezag van de school waarbij de gecommitteerde werkzaam is.
4. Bij digitale examinering worden de handelingen, bedoeld in het eerste en tweede lid, digitaal verricht.

Artikel 25: Vaststelling score en cijfer centraal examen (CE)

1. De examinator en de gecommitteerde stellen in onderling overleg de score voor het CE vast. Indien de examinator en de gecommitteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommitteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.
2. De locatiedirecteur stelt het cijfer voor het CE in een vak vast op grond van de score, bedoeld in het eerste lid, en met in achtneming van de regels, bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel e, van de Wet College voor toetsen en examens.

Artikel 26: Niet op regelmatige wijze afgenomen centraal examen (CE)

1. Indien het CE naar het oordeel van de inspectie niet op regelmatige wijze heeft plaatsgehad, kan zij besluiten dat het geheel of gedeeltelijk voor een of meer kandidaten opnieuw wordt afgenomen.
2. De inspectie verzoekt het College voor toetsen en examens nieuwe opgaven vast te stellen en bepaalt op welke wijze en door wie het examen zal worden afgenomen.

Artikel 27: Te laat komen bij een centraal examen (CE)

1. Een kandidaat die te laat komt, mag tot uiterlijk 30 minuten na aanvang van de toets tot die toets worden toegelaten.
2. De eindtijd blijft gelijk, tenzij nog tijdens de zitting in overleg met de inspectie anders wordt besloten. Er dient dan sprake te zijn van een bijzondere van de wil van de kandidaat onafhankelijke omstandigheid. Als tijdens de zitting geen contact met de inspectie mogelijk is, neemt de locatiedirecteur zelf de beslissing en meldt deze aan de inspectie.

3. De locatiedirecteur laat op het proces-verbaal melding maken van het te laat komen en de eventuele gevolgen hiervan, zoals het al dan niet verlengen van de eindtijd.
4. Indien de in lid 1 vermelde tijdsduur wordt overschreden, is er sprake van verhindering en treedt artikel 28 in werking.

Artikel 28: Verhindering centraal examen (CE)

1. De locatiedirecteur ziet erop toe dat er tussen de school en de kandidaat en/of zijn wettelijke vertegenwoordigers, indien mogelijk voorafgaand aan de feitelijke verhindering, adequaat over de verhindering is gecommuniceerd.
2. Alvorens de locatiedirecteur vaststelt of een kandidaat een examentoets met of zonder geldige reden niet heeft gemaakt, hoort hij de betreffende kandidaat welke zich door een wettelijke vertegenwoordiger kan laten bijstaan.
3. Er is sprake van verhindering met een geldige reden, indien er sprake is van ziekte die de kandidaat schriftelijk kan (laten) verantwoorden dan wel van een bijzondere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid.
4. De locatiedirecteur laat op het proces-verbaal melding maken van de verhindering.
5. Een kandidaat die wegens ziekte of een bijzondere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid een onderdeel van het CE niet kan afleggen, is verplicht op de dag van afname vóór aanvang van de toets de locatiedirecteur op de hoogte te stellen of, indien hij minderjarig is, door een ouder/verzorger te doen stellen van de reden van afwezigheid. De afwezigheid en de reden dienen bij terugkomst op school schriftelijk te worden bevestigd. Indien in strijd met het voorafgaande wordt gehandeld, kan de locatiedirecteur na overleg met de examiner beslist dat dit deel van het examen niet ingehaald wordt en dat voor het gemiste onderdeel van het CE het cijfer 1 wordt toegekend. Hierbij wordt de procedure, zoals is beschreven onder artikel 5, lid 3 tot en met lid 5, gevolgd.
6. Aan de kandidaten die om ongeldige redenen, te bepalen door de locatiedirecteur, niet op één of meerdere zittingen van het CE verschijnen, kan voor de daar te maken eindexamentoets of –toetsen het cijfer 1 worden toegekend. Hierbij wordt de procedure, zoals is beschreven onder artikel 5, lid 3 tot en met lid 5, gevolgd.
7. Indien een kandidaat om een geldige reden, ter beoordeling van de locatiedirecteur, is verhinderd bij het CE van een of meer vakken in het eerste tijdvak aanwezig te zijn, krijgt in het tweede tijdvak de gelegenheid het CE alsnog te voltooien. De kandidaat maakt in dat geval maximaal twee toetsen per dag.
8. Indien een kandidaat ook in het tweede tijdvak om een geldige reden, ter beoordeling van de locatiedirecteur verhinderd is, of als hij het CE in het tweede tijdvak niet kan voltooien, wordt hij in de gelegenheid gesteld in het derde tijdvak ten overstaan van het College voor toetsen en examens zijn eindexamen te voltooien.
9. Indien een kandidaat gebruik wil maken van de gelegenheid, bedoeld in lid 8, meldt hij dit zo spoedig mogelijk aan de locatiedirecteur. De locatiedirecteur deelt voorafgaand aan het tweede of het derde tijdvak aan het College voor toetsen en examens mee welke kandidaten het CE in deze tijdvakken ten overstaan van het College voor toetsen en examens zullen afleggen en in welke vakken. Indien voor een kandidaat toepassing is gegeven aan de artikelen 38 of 38a, deelt de locatiedirecteur dit mee aan het College voor toetsen en examens, onder vermelding van de toepassing. De kandidaat levert de opgaven, de door hem gemaakte aantekeningen en andere door hem gemaakte stukken in bij een van degenen die toezicht houden.

Het College voor toetsen en examens bepaalt in welke gevallen wordt afgeweken van de vorige volzin en in welke gevallen en op welk tijdstip de opgaven, de aantekeningen en de andere stukken, bedoeld in die volzin, aan de kandidaat worden teruggegeven. Het College voor toetsen en examens deelt het door de kandidaat behaalde cijfer voor het CE aan de locatiedirecteur mee. Indien sprake is van een CE met geheime opgaven, kan de kandidaat over zijn werk gedurende een periode van zes maanden na de mededeling, bedoeld in de vorige volzin, inlichtingen inwinnen bij het College voor toetsen en examens.

Artikel 29: Ziekte e.d. tijdens het centraal examen (CE)

1. Eenmaal gemaakt examenwerk kan, behalve om redenen als bedoeld in artikel 5 van dit reglement, achteraf niet ongeldig worden verklaard. Een kandidaat die ziek is of met andere ernstige problemen te kampen heeft, dient dit dan ook voorafgaande aan een zitting te melden bij de locatiedirecteur. Deze handelt naar bevind van zaken. Eventueel kan de kandidaat verwezen worden naar een volgend tijdvak.
2. Een kandidaat die tijdens een examen onwel wordt, kan onder begeleiding het examenlokaal verlaten. De locatiedirecteur overlegt in eerste instantie met de kandidaat over de vraag of deze het examen kan voortzetten.
3. Indien na enige tijd het werk kan worden hervat, kan de locatiedirecteur bepalen dat de gemiste tijd aan het eind van de zitting wordt ingehaald.
4. Als de kandidaat het examen niet kan afmaken, gaat de locatiedirecteur tijdens de zitting na of de kandidaat het examen later op diezelfde dag kan voortzetten. De directeur overlegt hierover met de inspectie. Als de kandidaat het examen diezelfde dag kan voortzetten, dient de kandidaat tot die tijd in quarantaine te worden gehouden.
5. Indien de kandidaat het examen niet op dezelfde dag kan voortzetten, verzoekt de directeur de inspectie per omgaande om het tijdens de zitting gemaakte examenwerk ongeldig te verklaren. Wanneer de inspectie het werk ongeldig verklaart, wordt de kandidaat voor het betreffende examen verwezen naar het volgende tijdvak.
6. De locatiedirecteur laat op het proces-verbaal melding maken van het ziek/onpasselijk worden.
7. De locatiedirecteur informeert de kandidaat schriftelijk over de wijze waarop het examen zal worden afgerond.

Artikel 30: Onvoorziene omstandigheden centraal examen (CE)

Indien door onvoorziene omstandigheden het CE in één of meer vakken aan één of meer scholen niet op de voorgeschreven wijze kan worden afgenomen, beslist de minister hoe alsdan moet worden gehandeld.

Artikel 31: [vervallen sinds schooljaar 2021-2022]

Hoofdstuk V

Uitslag, herkansing en diplomering

Artikel 32: Eindcijfer eindexamen

1. Het eindcijfer voor alle vakken van het eindexamen wordt uitgedrukt in een geheel cijfer uit de reeks 1 tot en met 10.
2. De locatiedirecteur bepaalt het eindcijfer op het rekenkundig gemiddelde van het cijfer voor het SE en het cijfer voor het CE. Indien de uitkomst van de berekening niet een geheel getal is, wordt dat getal indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond.
3. Indien in een vak alleen een SE is afgenomen en niet ook een CE, is het cijfer voor het SE tevens het eindcijfer.

Artikel 33: Vaststelling uitslag eindexamen

1. De locatiedirecteur en de examensecretaris stellen voor de vaststelling van de uitslag van het eindexamen vast of de kandidaat het eindexamen heeft afgelegd in de voor het eindexamen voorgeschreven vakken, bedoeld in de artikelen 3.1 tot en met 3.3 van het Uitvoeringsbesluit, en met inachtneming van artikel 34 en voor zover van toepassing artikel 36c.
2. De uitslag luidt 'geslaagd' of 'afgewezen'.
3. Indien dat nodig is om de kandidaat te laten slagen, betrekken de locatiedirecteur en de examensecretaris een of meer eindcijfers van de vakken niet bij de bepaling van de definitieve uitslag. De overgebleven vakken dienen een eindexamen te vormen. Indien hierbij meerdere keuzen mogelijk zijn, stellen de locatiedirecteur en de examensecretaris de kandidaat een keuze voor. De keuze is definitief wanneer de kandidaat niet binnen een termijn van vier dagen heeft meegedeeld dat een andere keuze moet worden gemaakt.
4. (vervallen)
5. Indien de kandidaat eindexamen heeft afgelegd en in datzelfde jaar deelstaatsexamen heeft afgelegd of deeleindexamen aan een instelling voor educatie en beroepsonderwijs, betrekken de locatiedirecteur en de examensecretaris de met het deelstaatsexamen respectievelijk deeleindexamen behaalde cijfers, indien de kandidaat daarom tijdig en schriftelijk heeft verzocht, bij de uitslagbepaling.

Artikel 34: Uitslag eindexamen vwo en havo

1. De kandidaat die eindexamen vwo of havo heeft afgelegd, is geslaagd indien:
 - a) het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het CE behaalde cijfers ten minste 5,5 is;
 - b) hij voor één van de vakken Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur en voor zover van toepassing wiskunde A, wiskunde B of wiskunde C als eindcijfer 5 of hoger heeft behaald en hij voor het andere vak of andere hier genoemde vakken als eindcijfer 6 of hoger heeft behaald;
 - c) hij onverminderd onderdeel b:
 - 1) voor een van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 of hoger en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of hoger heeft behaald;
 - 2) voor een van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of hoger heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt;

- 3) voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of hoger heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt; of
 - 4) voor een van de vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld als eindcijfer 4 en voor een van deze vakken als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of hoger heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt;
 - d) hij voor geen van de onderdelen, genoemd in het tweede lid, lager dan het eindcijfer 4 heeft behaald; en
 - e) hij voor het vak lichamelijke opvoeding van het gemeenschappelijke deel van elk profiel, alsmede voor de maatschappelijke stage (indien van toepassing), de kwalificatie 'voldoende' of 'goed' heeft behaald.
2. Bij de uitslagbepaling volgens het eerste lid wordt het gemiddelde van de eindcijfers van ten minste de volgende onderdelen aangemerkt als eindcijfer van een vak, voor zover voor deze onderdelen een eindcijfer is bepaald: maatschappijleer, culturele en kunstzinnige vorming (CKV) en het profielwerkstuk (*het combinatiecijfer*).
 3. De locatiedirecteur bepaalt het eindcijfer, bedoeld in het tweede lid, als het rekenkundige gemiddelde van de eindcijfers van de samenstellende onderdelen. Indien de uitkomst van deze berekening niet een geheel getal is, wordt het getal indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond.
 4. Zodra de eindcijfers en indien mogelijk de uitslag zijn vastgesteld, maakt de locatiedirecteur deze schriftelijk aan de kandidaat bekend, onder mededeling van het recht van herkansing bedoeld in artikel 35. Indien de kandidaat geen herexamen doet is deze uitslag de definitieve uitslag.

Artikel 35: Herkansing centraal examen (CE)

1. De kandidaat kan voor één vak van het eindexamen waarin hij CE heeft afgelegd, in het tweede tijdvak of, indien artikel 28, zevende lid, van toepassing is, het derde tijdvak, opnieuw deelnemen aan het CE.
2. Het centraal praktisch examen in de beeldende vakken voor het vwo kan niet worden herkanst.
3. De kandidaat deelt de locatiedirecteur voor een door deze laatste te bepalen dag en tijdstip schriftelijk mee dat hij gebruik maakt van het recht van herkansing, bedoeld in het eerste lid.
4. Het hoogste cijfer voor een vak, behaald bij het CE of de herkansing, is het definitieve cijfer van het CE in dat vak.
5. De kandidaat heeft het recht, bedoeld in het eerste lid, indien op grond van artikel 34, vierde lid, de eindcijfers zijn bekendgemaakt.
6. Na afloop van de herkansing in het laatste leerjaar stelt de locatiedirecteur de uitslag definitief vast met overeenkomstige toepassing van artikel 2.57, tweede lid, van de WVO 2020 en artikel 34 en maakt deze schriftelijk aan de kandidaat bekend.
7. Na afloop van een herkansing in het voorlaatste of direct daaraan voorafgaande leerjaar maakt de locatiedirecteur het definitief cijfer schriftelijk aan de kandidaat bekend.
8. Dit artikel is ook van toepassing als in plaats van een volledig eindexamen, eindexamen in een of meer vakken wordt afgelegd. De kandidaat die in een examenjaar zowel een volledig eindexamen als eindexamen in een of meer vakken aflegt, oefent het recht bedoeld in het eerste lid, ten hoogste eenmaal uit.

Artikel 35a1: Afleggen eindexamen in vak op niveau inschrijving na eindexamen in overeenkomstig vak op hoger niveau

Indien een kandidaat gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid tot het afleggen van eindexamen in een overeenkomstig vak op een hoger niveau dan het niveau van de schoolsoort van inschrijving, stelt de locatiedirecteur de kandidaat in de gelegenheid alsnog in dat vak het eindexamen af te leggen van die schoolsoort.

Artikel 36: Diploma en cijferlijst eindexamen

1. Op de cijferlijst van het eindexamen worden vermeld:
 - a. de cijfers voor het SE en de cijfers voor het CE;
 - b. het vak of de vakken en het onderwerp of de titel van het profielwerkstuk;
 - c. de beoordeling van het vak lichamelijke opvoeding;
 - d. de beoordeling van de maatschappelijke stage, indien deze onderdeel is van het eindexamen, en is beoordeeld met 'voldoende' of 'goed' en deze ten minste 30 uur heeft geduurd;
 - e. de eindcijfers voor de examenvakken, met inbegrip van het eindcijfer, bedoeld in artikel 3.34, tweede lid, van het Uitvoeringsbesluit; en
 - f. de uitslag van het eindexamen, bedoeld in artikel 2.57, tweede lid, van de WVO 2020.
2. De locatiedirecteur reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke voor het eindexamen geslaagde kandidaat, daaronder mede begrepen de kandidaat die zijn eindexamen met gunstig gevolg heeft voltooid ten overstaan van het College voor toetsen en examens, een diploma uit, waarop het profiel of de profielen zijn vermeld die bij de uitslag zijn betrokken.
3. Indien een kandidaat in meer vakken examen heeft afgelegd dan in de vakken die ten minste samen een eindexamen vormen, worden de vakken die niet bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken, op de cijferlijst vermeld, tenzij de kandidaat daartegen bedenkingen heeft geuit.
4. Bij het eindexamen vwo en het eindexamen havo geldt voor de vermelding op de cijferlijst van vakken waarvoor de kandidaat bij het eindexamen vrijstelling is verleend het volgende:
 - a. het vak maatschappijleer waarvoor de kandidaat bij het eindexamen vwo is vrijgesteld op grond van het bezit van een diploma havo, wordt niet vermeld op de cijferlijst. Indien het betreft het atheneum is het voorgaande tevens van toepassing op het vak culturele en kunstzinnige vorming (CKV);
 - b. vakken waarvoor de kandidaat bij het eindexamen vwo is vrijgesteld op grond van een eerder afgelegd eindexamen havo of eindexamen vmbo waarvan deze vwo-vakken deel uitmaakten, worden vermeld op de cijferlijst, met vermelding van het eerder behaalde cijfer;
 - c. vakken waarvoor de kandidaat bij het eindexamen havo is vrijgesteld op grond van een eerder afgelegd eindexamen vmbo waarvan deze havo-vakken deel uitmaakten, worden vermeld op de cijferlijst, met vermelding van het eerder behaalde cijfer; en
 - d. andere vakken waarvoor de kandidaat vrijstelling of ontheffing is verleend, worden vermeld op de cijferlijst, zonder vermelding van een cijfer.
5. De locatiedirecteur en de examensecretaris ondertekenen de diploma's en de cijferlijsten.
6. Indien de kandidaat in een bepaald jaar is geslaagd voor het eindexamen, draagt de locatiedirecteur er op verzoek van de kandidaat zorg voor dat de behaalde cijfers voor de vakken waarin in datzelfde jaar eindexamen in een of meer vakken of deelstaatsexamen is afgelegd, worden vermeld op de cijferlijst.

Artikel 36a: Judicium cum laude vwo en havo

1. Een kandidaat is geslaagd voor het eindexamen vwo met toekenning van het 'judicium cum laude' indien de eindexamenuitslag voldoet aan de volgende voorschriften:
 - a. ten minste het gemiddelde eindcijfer 8,0, berekend op basis van de eindcijfers voor:
 - 1°. de vakken in het gemeenschappelijk deel van het profiel, het eindcijfer, bedoeld in artikel 34, tweede lid, en de vakken van het profieldeel; en
 - 2°. het vak uit het vrije deel waarvoor het hoogste eindcijfer is vastgesteld, en
 - b. ten minste het eindcijfer 7 of ten minste de kwalificatie 'voldoende' voor alle vakken die meetellen bij de uitslagbepaling van artikel 34.
2. Een kandidaat is geslaagd voor het eindexamen havo met toekenning van het 'judicium cum laude' indien de eindexamenuitslag examen voldoet aan de volgende voorschriften:
 - a. ten minste het gemiddelde eindcijfer 8,0, berekend op basis van de eindcijfers voor:
 - 1°. de vakken in het gemeenschappelijk deel van het profiel, het eindcijfer, bedoeld in artikel 34, tweede lid, en de vakken van het profieldeel; en
 - 2°. het vak uit het vrije deel waarvoor het hoogste eindcijfer is vastgesteld, en
 - b. ten minste het eindcijfer 6 of ten minste de kwalificatie 'voldoende' voor alle vakken die meetellen bij de uitslagbepaling van artikel 34.

Artikel 36b: Atheneumdiploma in plaats van gymnasiumdiploma

De locatiedirecteur kan in plaats van een diploma gymnasium een diploma atheneum uitreiken aan een kandidaat indien de kandidaat staat ingeschreven voor atheneum onderwijs.

Artikel 36c: Voorlopige cijferlijst

1. De locatiedirecteur verstrekt een voorlopige cijferlijst aan de kandidaat:
 - a. die:
 - 1°. in het voorlaatste of direct daaraan voorafgaande leerjaar een CE of een afsluitend SE in een of meer vakken heeft afgelegd, voor zover de cijfers niet op grond van artikel 41 en/of artikel 6 van het algemeen gedeelte van het PTA, zijn vervallen; of
 - 2°. het gespreid examen, bedoeld in artikel 40 aflegt; en
 - b. die vervolgens de school verlaat zonder het eindexamen te voltooien.
2. Op de voorlopige cijferlijst worden vermeld:
 - a. het vak of de vakken waarin de kandidaat CE of een afsluitend SE heeft afgelegd;
 - b. het cijfer van het SE;
 - c. het cijfer van het CE;
 - d. het eindcijfer voor het vak;
 - e. de aantekening of gebruik is gemaakt van het recht van herkansing, bedoeld in artikel 35.
3. De kandidaat kan geen rechten meer ontleen aan de voorlopige cijferlijst met ingang van het moment waarop aan de kandidaat een cijferlijst al bedoeld in artikel 36 is uitgereikt die in ieder geval de eindcijfers van de voorlopige cijferlijst omvat.

Artikel 37: Duplicaten, afgifte verklaringen en vervangende opleidingsdocumenten

1. Van een afgegeven diploma, certificaat, bewijs van ontheffing of cijferlijst wordt geen duplicaat verstrekt.
2. De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) kan een schriftelijke verklaring verstrekken dat een document als bedoeld in het eerste lid is afgegeven. Deze verklaring heeft dezelfde waarde als dat document zelf.

3. De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) kan een document ter vervanging van een diploma, certificaat of cijferlijst verstrekken indien op grond van artikel 4, vierde lid, artikel 7, eerste lid, of artikel 28b, tweede lid, van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek of ten gevolge van het verkrijgen van het Nederlandschap op grond van artikel 7, eerste lid, van de Rijkswet op het Nederlandschap, de voornaam respectievelijk de geslachtsnaam van de kandidaat is gewijzigd.

Hoofdstuk VI

Overige bepalingen

Artikel 38: Afwijkende wijze van examineren bij handicap of ziekte

1. De locatiedirecteur kan toestaan dat een kandidaat op grond van zijn handicap of ziekte het eindexamen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan de mogelijkheden van die kandidaat.
2. De locatiedirecteur bepaalt de wijze waarop het eindexamen door de kandidaat vanwege zijn handicap of ziekte wordt afgelegd, met dien verstande dat aan de overige bepalingen in dit reglement en het Uitvoeringsbesluit wordt voldaan.
3. Tenzij sprake is van een objectief waarneembare lichamelijke handicap of ziekte, geldt voor de aangepaste wijze van examineren, bedoeld in het eerste lid, dat:
 - a. er een deskundigenverklaring is die door een ter zake kundige psycholoog, orthopedagoog, neuroloog of psychiater is opgesteld,
 - b. de aanpassing voor zover betrekking hebbend op het CE in elk geval kan bestaan uit een verlenging van de duur van de toets van het CE met ten hoogste 30 minuten; en
 - c. een andere aanpassing kan worden toegestaan voor zover daartoe in de onderdeel a genoemde deskundigenverklaring over betrokkene een voorstel wordt gedaan of indien de aanpassing aantoonbaar aansluit bij de begeleidingsadviezen, vermeld in die deskundigenverklaring.
4. De locatiedirecteur doet van de wijze waarop het examen ingevolge dit artikel wordt afgelegd zo spoedig mogelijk mededeling aan de inspectie.

Artikel 38a: Afwijkende wijze van examineren bij onvoldoende beheersing Nederlandse taal

1. Het bevoegd gezag kan toestaan dat voor een kandidaat op grond van onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal wordt afgeweken van dit examenreglement, indien deze kandidaat met inbegrip van het schooljaar waarin hij eindexamen aflegt, ten hoogste zes jaar onderwijs in Nederland heeft gevolgd en het Nederlands niet de moedertaal is.
2. De afwijking in het eerste lid, kan betrekking hebben op:
 - a. het vak Nederlandse taal en literatuur;
 - b. het vak Nederlandse taal; of
 - c. enig ander vak waarbij het gebruik van de Nederlandse taal van overwegende betekenis is.
3. De afwijking bestaat voor zover betrekking hebbend op het CE uit een verlenging van de duur van het CE met ten hoogste 30 minuten en het verlenen van toestemming tot het gebruik van een verklarend woordenboek der Nederlandse taal.
4. De locatiedirecteur doet van elke afwijking ingevolge dit artikel mededeling aan de inspectie.

Artikel 39: Bewaren werk centraal examen

1. Het bevoegd gezag bewaart het gemaakte werk van het CE van de kandidaat gedurende ten minste zes maanden na de vaststelling van de uitslag, ter inzage voor belanghebbenden.
2. Het bevoegd gezag draagt er zorg voor dat een volledig stel van de bij de centrale examens gebruikte opgaven gedurende ten minste zes maanden na de vaststelling van de uitslag bewaard blijft in het archief van de school.

Artikel 40: Spreiding voltooiing eindexamens

1. Het bevoegd gezag kan, de inspectie gehoord, toestaan dat een kandidaat die in het laatste leerjaar langdurig ziek is en of die lange tijd ten gevolge van een bijzondere, van zijn wil onafhankelijke omstandigheid niet in staat is geweest het onderwijs in alle eindexamenvakken gedurende het laatste leerjaar te volgen, het CE en in voorkomend geval het SE, voor een deel van de vakken in het ene schooljaar en voor het andere deel in het daarop volgende schooljaar aflegt. In dat geval wordt het eindexamen in een vak in het eerste of in het tweede van deze schooljaren afgesloten.
2. Het bevoegd gezag geeft de toestemming, bedoeld in het eerste lid, uiterlijk voor de aanvang van het eerste tijdvak van het CE. In bijzondere gevallen kan het bevoegd gezag afwijken van de eerste volzin voor een kandidaat die nog niet in alle betrokken eindexamenvakken CE heeft afgelegd.
3. De examenkandidaat heeft het recht van herkansing, bedoeld in artikel 35, in het eerste en het tweede schooljaar van het gespreid CE, met dien verstande dat het recht op herkansing in het eerste schooljaar ontstaat nadat de eindcijfers van de vakken waarvoor in het eerste schooljaar het CE is afgesloten, voor de eerste maal zijn vastgesteld.
4. De locatiedirecteur en de examensecretaris stellen op verzoek van de kandidaat de uitslag van het eindexamen vast aan het einde van het eerste schooljaar van het gespreid CE of het gespreid SE, met overeenkomstige toepassing van artikel 34.

Artikel 41: Centraal examen in eerder leerjaar

1. Vervroegd centraal examen kan worden gedaan in het voorlaatste of direct daaraan voorafgaande leerjaar in een of meer vakken maar niet in alle vakken (artikel 2.56, vierde lid, van de WVO 2020).
2. De kandidaat kan zich hiervoor melden bij de examensecretaris en de vakdocent.
3. Indien de kandidaat in een of meer vakken centraal examen heeft afgelegd in het voorlaatste of direct daaraan voorafgaande leerjaar, en niet is bevorderd tot het volgende leerjaar, vervallen de met dit centraal examen of deze centrale examens behaalde resultaten.
4. Met een kandidaat die voor deze regeling in aanmerking komt, worden de aanvullende regelingen uit het de WVO 2020 en het Uitvoeringsbesluit doorgenomen.

Artikel 42: Examen op hoger niveau

1. Kandidaten mogen examen op een hoger niveau afleggen dan het niveau waarin de kandidaat onderwijs volgt.
2. Wanneer de kandidaat een examen op een hoger niveau niet of niet naar tevredenheid haalt, kan dat examen alsnog op het eigen niveau afgelegd worden (dit is de 'terugvaloptie')³
Deze mogelijkheid wordt niet als herkansing gezien.

³ De terugvaloptie wordt in het PTA per vak geregeld

Zie voorts hierna artikel 9 van het algemeen gedeelte van het PTA

3. Met een kandidaat die voor deze regeling in aanmerking komt, worden de aanvullende regelingen uit de WVO 2020 en het Uitvoeringsbesluit doorgenomen.

Artikel 43: Vrijstellingen leerlingen vwo

1. De leerling van een school voor vwo met het diploma havo is vrijgesteld van het volgen van onderwijs in het vak maatschappijleer en als het gaat om een atheneum ook in het vak *culturele en kunstzinnige vorming (CKV)*.
2. De leerling van een school voor vwo met het diploma havo of het diploma vmbo die in plaats van een vak voor die schoolsoort of als extra vak examen heeft afgelegd in een overeenkomstig vak, genoemd in de artikelen 2.5 tot en met 2.7 van het Uitvoeringsbesluit, is vrijgesteld van het volgen van onderwijs in dit vak.
3. De leerling van een atheneum is vrijgesteld van het volgen van onderwijs in het vak *culturele en kunstzinnige vorming*, indien Latijnse taal en cultuur of Griekse taal en cultuur, of beide, deel uitmaken van het profiel.

Artikel 43a: Vrijstellingen leerlingen havo

De leerling van een school voor havo met een diploma vmbo die in plaats van een vak voor het vmbo of als extra vak examen heeft afgelegd in een overeenkomstig vak voor havo of vwo, genoemd in de artikelen 2.10 tot en met 2.12 respectievelijk de artikelen 2.5 tot en met 2.7, van het Uitvoeringsbesluit, is vrijgesteld van het volgen van onderwijs in dit vak.

Artikel 43b: Ontheffing leerlingen profielen vwo (atheneum) voor tweede taal

1. Het bevoegd gezag kan een atheneum leerling ontheffing verlenen voor het volgen van onderwijs in een tweede moderne vreemde taal als bedoeld in artikel 2.5, eerste lid, onderdeel c, van het Uitvoeringsbesluit, indien:
 - a. de leerling een stoornis heeft die specifiek betrekking heeft op taal of een zintuiglijke stoornis heeft die effect heeft op taal;
 - b. de leerling een andere moedertaal heeft dan de Nederlandse taal of de Friese taal; of
 - c. de leerling onderwijs volgt in het profiel natuur en techniek of in het profiel natuur en gezondheid en het onderwijs in de taal naar verwachting verhindert dat de opleiding met goed gevolg wordt afgerond.
2. In geval van een ontheffing als bedoeld in het eerste lid, wordt de taal vervangen door een van de vakken of programmaonderdelen, genoemd in de artikelen 2.6 of 2.7, onderdeel c en onderdeel d, van het Uitvoeringsbesluit, met een normatieve studielast van tenminste 440 uren, ter keuze van de leerling, voor zover het bevoegd gezag deze vakken of programmaonderdelen als zodanig aanbiedt.
3. Een meerderjarige leerling of een ouder/verzorger van een minderjarige leerling kan een gemotiveerd verzoek om ontheffing indienen bij de locatiedirecteur. Het verzoek wordt bij voorkeur aan het eind van het derde leerjaar ingediend.
4. De locatiedirecteur, de teamleider van leerjaar 3 en de teamleider van leerjaar 4 adviseren het bevoegd gezag bij het nemen van zijn beslissing overeenkomstig lid 1 van dit artikel.

Artikel 43c: Ontheffing leerlingen voor lichamelijke opvoeding

1. Het bevoegd gezag kan een leerling ontheffing verlenen voor het volgen van het onderwijs in het vak lichamenlijk opvoeding indien de leerling vanwege diens lichamenlijke gesteldheid niet in staat is dit onderwijs te volgen. Het bevoegd gezag geeft de inspectie kennis van de verleende ontheffing en vermeldt daarbij de gronden waarop deze ontheffing berust.
2. Een meerderjarige leerling of een ouder/verzorger van een minderjarige leerling kan een gemotiveerd verzoek om ontheffing indienen bij de locatiedirecteur. Het verzoek wordt bij voorkeur aan het eind van het derde leerjaar ingediend.
3. De locatiedirecteur, de teamleider van leerjaar 3 en de teamleider van leerjaar 4 adviseren het bevoegd gezag bij het nemen van zijn beslissing overeenkomstig lid 1 van dit artikel.

Artikel 44: Schoolexamen rekenen havo

Voor leerlingen zonder wiskunde in het havo die in het schooljaar 2023/2024 eindexamen doen, is er een schoolexamen rekenen. De aformevorm en het aantal examens bepaalt de school zelf. Het resultaat voor het schoolexamen rekenen telt niet mee in de uitslag, maar wordt vermeld op een bijlage bij de cijferlijst.

**Hoofdstuk VII
Slotbepalingen****Artikel 47: Onvoorziene gevallen**

In gevallen waarin dit reglement niet voorziet, beslist het bevoegd gezag na overleg met de locatiedirecteur, de examinator(en) en/of de inspectie. Hij deelt zijn beslissing zo spoedig mogelijk schriftelijk mede aan alle betrokkenen en, zo nodig, aan de inspectie

Artikel 48: Wijziging regelgeving en jurisprudentie

Het is mogelijk dat de WVO 2020 en het Uitvoeringsbesluit tussentijds wordt gewijzigd. In dat geval geldt de wijziging ook voor dit reglement, en wel met ingang van de aangegeven datum van wijziging. Tevens is het mogelijk dat jurisprudentie aantoont dat één of meerdere bepalingen van dit reglement niet gehandhaafd kunnen worden; in dat geval worden de betreffende bepalingen aangepast volgens de jurisprudentie.

Artikel 49: Inwerkingtreding

Dit reglement treedt in werking op 1 augustus 2023.

Artikel 50: Werkingsduur

Dit reglement is geldig voor onbepaalde duur, tot het tijdstip waarop het bestuur een nieuw reglement vaststelt.

Artikel 51: Citeertitel

Dit reglement kan worden aangehaald als: Examenreglement havo/vwo, schooljaar 2023-2024 van het Esdal College.

Programma van toetsing en afsluiting, schooljaar 2023-2024

Artikel 1: Algemeen

Het programma van toetsing en afsluiting (hierna: “PTA”) vormt een onverbreeklijk geheel met het Examenreglement havo/vwo, schooljaar 2023-2024 van het Esdal College (hierna: “Examenreglement”). Gedefinieerde begrippen in het PTA hebben dezelfde betekenis als de gedefinieerde begrippen in het Examenreglement. In het PTA zijn de aanvullende regelingen met betrekking tot het SE en de vakspecifieke regelingen vermeld.

Artikel 2: Schoolexamen (SE)

Het SE kan bestaan uit de volgende toetsen:

- a. MT = mondelinge toetsen;
- b. ST = schriftelijke toetsen met gesloten en/of open vragen;
- c. DT = digitale toetsen;
- d. PO = praktische opdrachten;
- e. HD = handelingsdelen;
- f. PWS = profielwerkstuk.

Artikel 3: Het programma van toetsing en afsluiting (PTA)

1. Het PTA wordt jaarlijks vastgesteld en heeft voor de kandidaten geldigheid voor het cohort waarvan ze deel uitmaken.
2. In het PTA staan vermeld:
 - a. per vak een overzicht van de onderdelen van het SE: de toetsen, de praktische opdrachten, handelingsdelen en het profielwerkstuk, voor zover die onderdelen voor dat vak deel uitmaken van het SE;
 - b. per vak een tijdplanning van de onderdelen van het SE;
 - c. per toets een omschrijving van de wijze van toetsing;
 - d. per toets een koppeling met de onderdelen/eindtermen van het examenprogramma van het betreffende vak;
 - e. de wijze waarop het eindcijfer van het SE wordt berekend.
3. Voor de aanvang van de toets worden de kandidaten op de hoogte gebracht van:
 - a. de dag en de tijd waarop de toetsen worden afgenomen;
 - b. de duur van de toetsen.
4. De opgaven voor de toetsen en de daarbij behorende normen worden door de vaksectie bepaald.

Artikel 4: Mededelingen cijfers en andere beoordelingen

1. Van iedere beoordeling, c.q. van ieder cijfer, meetellend voor het SE, stelt de examinerende kandidaat zo spoedig mogelijk in kennis, doch uiterlijk tien werkdagen nadat het werk is ingeleverd.
2. De kandidaten hebben het recht het door hen gemaakte werk in te zien. Het is hen evenwel niet toegestaan het betreffende werk te kopiëren dan wel te fotograferen.

Artikel 5: Deelname aan het centraal examen (CE)

1. De kandidaat dient het SE te hebben afgesloten voor de aanvang van het eerste tijdvak van het CE⁴. Dit betekent dat:
 - a. De handelingsdelen naar 'behoren' moet zijn afgelegd;
 - b. Alle schriftelijke en mondelinge toetsen, waaronder praktische opdrachten en kijk- en luistertoetsen, gemaakt en beoordeeld dienen te zijn
2. Als de kandidaat voor het vak lichamelijke opvoeding van het gemeenschappelijk deel van elk profiel niet de kwalificatie 'voldoende' of 'goed' heeft behaald, wordt betrokkene wel toegelaten tot het centraal examen. Hij is echter bij voorbaat afgewezen.

Artikel 6: Geldigheidsduur van behaalde schoolexamenresultaten

1. Met uitzondering van CKV en maatschappijleer komen resultaten van het SE behaald in het vierde leerjaar havo/vwo en het vijfde leerjaar vwo te vervallen als de kandidaat niet wordt bevorderd tot het volgende leerjaar, met dien verstande dat CKV en maatschappijleer alleen blijven staan als deze vakken met een voldoende zijn afgesloten.
2. De schoolexamenresultaten, behaald in het laatste leerjaar, komen te vervallen als de kandidaat niet slaagt voor het eindexamen.
3. In afwijking van lid 1 en lid 2 komt de beoordeling van het profielwerkstuk niet te vervallen.
4. Voor de kandidaat die tot het voorlaatste of het laatste leerjaar vanuit een andere opleiding of vanuit een andere school wordt toegelaten, nadat in dat leerjaar reeds toetsen zijn afgenomen, stelt de locatiedirecteur een regeling vast in overleg met de betrokken docent(en) en de kandidaat.

Artikel 7: Het profielwerkstuk

De wettelijke eisen voor het profielwerkstuk zijn:

1. het heeft betrekking op minimaal één groot vak, d.w.z. een vak met 320 s.l.u. (havo) of 440 s.l.u. (vwo),
2. de studielast is in havo en vwo 80 s.l.u., het heeft een grotere diepgang en complexiteit dan de praktische opdrachten, het is een afsluitend werkstuk aan het eind van de schoolloopbaan waarin men kan laten zien hoe en op welk niveau het profiel beheerst wordt in de vorm van een "meesterproef",
3. de gang van zaken en de wijze van beoordeling worden vooraf aan de kandidaten in het PTA bekend gemaakt.

Artikel 8: Afstromen en opstromen

1. Bij tussentijds afstromen of opstromen zal de kandidaat in de meeste gevallen toetsen uit het PTA moeten inhalen.
2. Lid 1 geldt in ieder geval voor toetsen die meetellen voor het SE en waarvan de eindtermen niet voorkomen in nog af te nemen toetsen.
3. Voorwaarde is dat gedurende de PTA-periode alle eindtermen zijn getoetst
4. In het geval van af- of opstromen, worden alle gemaakte PTA-onderdelen nagekeken met het passende correctiemodel.
5. Af- en opstromen is mogelijk tot een week na de bevorderingsvergadering in het voorexamenjaar.

⁴ Zie evenwel artikel 14 lid 3 en lid 4 Examenreglement havo/vwo

6. De teamleider, examensecretaris of leerjaarcoördinator neemt contact op met de vakdocent(en) over mogelijke deficiënties en over een advies voor het inhalen van deficiënties.
7. De teamleider, examensecretaris of leerjaarcoördinator bespreekt met de kandidaat de wijze waarop en het tijdschema waarin de deficiënties moeten worden ingehaald.
8. De examencommissie kan in zeer bijzondere gevallen afwijken van bovenstaande.

Artikel 9: Toegestane hulpmiddelen

Voor zover in het PTA voor het betreffende vak niet expliciet anders is bepaald, zijn de hulpmiddelen die zijn toegestaan bij het CE, ook toegestaan bij het SE.

Bijlage 1B

Regeling toegestane hulpmiddelen voor de centrale examens havo en vwo 2024 als bedoeld in artikel 1

HULPMIDDELEN HAVO EN VWO 2024

1 WAT IS ANDERS IN 2024

De lijst met toegestane grafische rekenmachines is geactualiseerd.

2 TOEGESTANE HULPMIDDELEN HAVO EN VWO 2024

vak	hulpmiddel
alle vakken	Basispakket, bestaande uit: <ul style="list-style-type: none">- schrijfmateriaal inclusief millimeterpapier- tekenpotlood- blauw en rood kleurpotlood- liniaal met millimeterverdeling- passer- nietmachine (zie 3.5)- geometrische driehoek- vlakgum- rekenmachine (zie 3.2)- computer als schrijfgerei (zie 3.4)
alle centrale examens	Eindelijk verklarend woordenboek Nederlands (zie 3.1.1) <i>of</i> Woordenboek Nederlands-thuis taal en/of thuis taal-Nederlands (zie 3.1.1)
Fries, moderne vreemde talen	Woordenboek naar en van de doeltaal; Bij Engels: (op verzoek kandidaat) daarnaast ook woordenboek Engels-Engels (zie 3.1.2)
Latijn, Grieks	Latijns resp. Grieks woordenboek (zie 3.1.3)
wiskunde A, B, C	<ul style="list-style-type: none">- grafische rekenmachine (zie 3.2.3)- roosterpapier in cm²
biologie, natuurkunde, scheikunde	- goedgekeurd informatieboek: Binas 6e editie of Sciencedata (zie 3.3)
tehatex vwo – cpe	Informatie over de afname wordt elk jaar in de instructie voor de examinerator meegedeeld.

Bijlage 1B

Regeling toegestane hulpmiddelen voor de centrale examens havo en vwo 2024 als bedoeld in artikel 1

3 UITWERKING

Hieronder zijn de regels met betrekking tot de toegestane hulpmiddelen nader uitgewerkt. Voor meer informatie over de toepassing van deze regeling, zie de [toelichting](#) op de regeling hulpmiddelen op Examenbad.nl.

3.1 WOORDENBOEK

3.1.1 Woordenboek Nederlands

Een eendelig verklarend woordenboek Nederlands is toegestaan bij alle centrale examens. In plaats van het eendelig woordenboek Nederlands mag ook gebruikgemaakt worden van een woordenboek van Nederlands naar de thuistaal van de kandidaat (bijvoorbeeld Nederlands - Spaans) en/of een woordenboek vanuit de thuistaal van de kandidaat naar het Nederlands (bijvoorbeeld Spaans - Nederlands). Een woordenboek Nederlands-thuistaal en thuistaal-Nederlands in één band is ook toegestaan.

3.1.2 Woordenboek moderne vreemde talen en Fries

Bij de moderne vreemde talen en Fries is een woordenboek doeltaal – thuistaal en thuistaal – doeltaal toegestaan. Voor de meeste leerlingen is Nederlands de thuistaal.

Bij het vak Engels mag het bevoegd gezag toestemming geven om een woordenboek Engels - Engels te gebruiken naast een tweetalig woordenboek.

3.1.3 Woordenboek bij klassieke talen

Vak	Toegestaan	Voorbeeld 1	Voorbeeld 2
Griekse Taal en cultuur	Woordenboek + grammatica-overzicht + alfabetische werkwoordenlijst	Woordenboek CH. Hupperts + grammatica-overzicht + alfabetische werkwoordenlijst	Prisma woordenboek Grieks – Nederlands + grammatica-overzicht
Latijnse Taal en Cultuur		Latijn-Nederlands H. Pinkster	Prisma woordenboek Latijn-Nederlands + grammatica-overzicht

N.B. De woordenboeken en lijsten mogen geen voorbeeldzinnen of toelichting op het gebied van syntaxis bevatten. Het woordenboek mag niet specifiek toegesneden zijn op een auteur aan wiens werk de vertaalopdracht ontleend is.

3.1.4 Digitaal woordenboek

Een digitaal woordenboek is niet toegestaan.

3.2 REKENMACHINE

3.2.1 Algemeen

Bij de vakken waar een grafische rekenmachine is toegestaan, is ALLEEN een grafische rekenmachine toegestaan. Het is een kandidaat bij die vakken niet toegestaan de beschikking te hebben over een gewone rekenmachine.

3.2.2 Rekenmachine met basisbewerkingen

Bij de vakken zonder grafische rekenmachine mag een eenvoudige rekenmachine gebruikt worden waarop basisbewerkingen kunnen worden uitgevoerd. In de volgende paragrafen wordt dit nader toegelicht.

Bijlage 1B

Regeling toegestane hulpmiddelen voor de centrale examens havo en vwo 2024 als bedoeld in artikel 1

Wat zijn basisbewerkingen

In onderstaande tabel wordt aangegeven over welke basisbewerkingen een rekenmachine in ieder geval moet beschikken voor de verschillende vakken.

	havo/vwo na, sk	havo/vwo ec	havo/vwo overig
Grondbewerkingen + - x:	X	X	X
x^2 en $\sqrt{\quad}$	X	X	
$1/x$ of x^{-1} en x^y	X	X	
sin/cos/tan en hun inversen	X		
π	X		
$^{10}\log$ (en 10^x) en \ln (en e^x)	X		

Rekenmachines die over al deze basisbewerkingen beschikken: Casio fx-82MS, HP10S+, TI30XB(S)

Wat zijn geen basisbewerkingen

Opties die niet gezien worden als basisbewerkingen (niet uitputtend):

- Het oplossen van (stelsels van) vergelijkingen
- Het numeriek integreren en differentiëren van functies
- Rekenen met verhoudingen
- Berekeningen maken met micro, kilo, ...
- Gebruiken van wetenschappelijke constanten
- Werken in een spreadsheet
- Programmeren
- Ingebouwde formules

Belangrijk uitgangspunt is dat hulpmiddelen die vaardigheden overbodig maken waarover de leerling volgens de syllabus moet beschikken, niet zijn toegestaan. Machines die daarom in ieder geval niet zijn toegestaan: Casio fx-991EX en TI-30XPro.

Verder geldt het volgende:

- Een rekenmachine mag tijdens het examen niet op het lichtnet worden aangesloten of met andere apparatuur worden verbonden.
- Het is een kandidaat niet toegestaan tijdens het examen gebruik te maken van de rekenmachine van een andere kandidaat.
- Een rekenmachine mag geen geluid maken.
- Een rekenmachine mag niet beschikken over de mogelijkheid grafieken weer te geven.
- Een rekenmachine mag niet beschikken over zend- en/of ontvangstmogelijkheden.
- Een rekenmachine mag niet alfanumeriek (met letters op het scherm) zijn; bedoeld is dat er geen teksten kunnen worden ingevoerd of uitgelezen, zoals bijvoorbeeld met de mobiele telefoon wel kan. De letters 'sin' als afkorting van sinus worden in dit verband dus niet als alfanumeriek beschouwd.
- Een meerregelige machine is niet verboden als hij aan de overige criteria voldoet.

Bijlage 1B

Regeling toegestane hulpmiddelen voor de centrale examens havo en vwo 2024 als bedoeld in artikel 1

3.2.3 Grafische rekenmachine

De grafische rekenmachine is alleen toegestaan bij de centrale examens wiskunde A, B en C.

Types toegestane grafische rekenmachines

De machines die in 2024 in elk geval zijn toegestaan:

MERK	TYPE
Casio:	<ul style="list-style-type: none">• fx-9860GII(SD);• fx-CG50.
Hewlett Packard:	<ul style="list-style-type: none">• HP Prime
Texas Instruments:	<ul style="list-style-type: none">• TI-84 Plus CE-T;• TI-Nspire CX (alleen de versie zonder CAS);• TI-Nspire CX II-T (zowel versie met als zonder CAS).
NumWorks:	<ul style="list-style-type: none">• de grafische rekenmachine van NumWorks

Oudere types, ook die eerder wel waren toegestaan, zijn niet meer toegestaan.

Eisen toegestane grafische rekenmachine

Een grafische rekenmachine is op het centraal examen alleen toegestaan als het geheugen en de functies die vaardigheden overbodig maken waarover de leerling volgens de syllabus moet beschikken zijn geblokkeerd door de juiste Nederlandse examenstand. Het moet op ieder moment tijdens het examen te controleren zijn of een machine in de juiste Nederlandse examenstand staat zonder de kandidaat te storen.

De juiste OS of firmwareversies, die een door het CvTE goedgekeurde examenstand bezitten, worden in de maartaanvulling door het CvTE gepubliceerd.

Verder geldt het volgende:

- a Een grafische rekenmachine mag tijdens het examen niet op het lichtnet worden aangesloten of met andere apparatuur worden verbonden.
- b Het is een kandidaat niet toegestaan tijdens het examen gebruik te maken van de grafische rekenmachine van een andere kandidaat.
- c Het is niet toegestaan dat de kandidaat tegelijkertijd de beschikking heeft over twee (grafische) rekenmachines.
- d In machines met een SD-slot mag tijdens het CE geen SD-kaart zitten.

3.3 INFORMATIEBOEKEN NATUURWETENSCHAPPELIJKE VAKKEN

Bij de vakken biologie, natuurkunde en scheikunde is het gebruik van een Binas (6e editie) of ScienceData toegestaan, inclusief verbeterde fouten aan de hand van de errata van de uitgevers. Het is niet toegestaan beide informatieboeken te gebruiken.

3.4 COMPUTER ALS SCHRIJFGEREI BIJ DE CENTRAAL SCHRIFTELIJKE EXAMENS

Bij alle schriftelijke examens is de computer toegestaan als schrijfgerei. De school kan dat toestaan voor alle kandidaten. De school kan het ook toestaan voor speciale groepen kandidaten, bijvoorbeeld de dyslectische kandidaten. De spellingcontrole mag zonder meer worden gebruikt bij centrale examens waarbij de spelling niet wordt beoordeeld.

Op <https://www.examenblad.nl/veel-gevraagd/wanneer-is-de-computer-tijdens-een> staan aanwijzingen voor scholen die de computer als schrijfgerei willen inzetten.

Bijlage 1B

Regeling toegestane hulpmiddelen voor de centrale examens havo en vwo 2024 als bedoeld in artikel 1

3.5 NIET GENOEMDE HULPMIDDELEN

Naast het basispakket hulpmiddelen kan de kandidaat enkele hulpmiddelen meenemen die niet genoemd zijn, maar die wel functioneel (kunnen) zijn. Hulpmiddelen die een relatie kunnen hebben met exameneisen, zijn niet toegestaan. Daaronder vallen onder andere tekensjablonen en spellingkaarten. Hulpmiddelen die geen relatie tot de exameneisen hebben maar ook geen enkele examenfunctie dienen, zijn niet toegestaan. Zie voor meer informatie de [toelichting](#).

Bijlage 1 bij het examenreglement havo vwo, schooljaar 2023/2024:

*Voorbeelden van onregelmatigheden/fraude bij examenonderdelen (zie artikel 5);
voor een goed begrip, het betreft hier een niet-limitatieve opsomming:*

- het ongeoorloofd doorgeven, uitwisselen of overnemen van gegevens m.b.t. een onderdeel van een SE of CE, voorafgaande, tijdens of na afloop van een toets voor het SE of CE. In het dagelijks spraakgebruik valt deze onregelmatigheid onder fraude.
- het zonder toestemming van de examinerator of toezichthouder wijzingen of aanvullen van uitwerkingen na afloop van de officiële eindtijd van een (onderdeel van een) examen.
- het verstoren van het rustige en ordelijke verloop van een onderdeel van het SE of CE.
- het niet voldoen aan de gestelde inleverdata van praktische opdrachten, handelingsdelen of handelingsopdrachten.
- het hebben van spiekmateriaal bij een onderdeel van het examen. In het dagelijks spraakgebruik valt deze onregelmatigheid onder fraude.
- het aanbrengen van aantekeningen in woordenboek/Binas. In het dagelijks spraakgebruik valt deze onregelmatigheid onder fraude.
- het kopiëren, opnemen of verwerken van een niet zelf gemaakt (deel van een) werkstuk, of enige ander geraadpleegd werk zonder de geraadpleegde bronnen te vermelden. In het dagelijks spraakgebruik valt deze onregelmatigheid onder fraude. Ook het doorgeven van eigen gemaakt werk aan andere leerlingen is een onregelmatigheid.
- het kopiëren, opnemen of verwerken van in een eerder schooljaar zelf gemaakt werk in een opnieuw in te leveren opdracht zonder dat daar eerst uitdrukkelijk toestemming voor is verkregen bij de examinerator.
- zonder geldige reden niet deelnemen aan een zitting van een schoolexamentoets, het niet tijdig inleveren of afronden van een praktische opdracht of handelingsdeel, gebruik maken van niet-toegestane hulpmiddelen, waaronder telefoons, en andere niet-toegestane communicatiemiddelen.